İŞÇİNİN GAZETESİ

En büyük işçi sınıfı
başka büyük yok!

17 Aralık 1989
Yıl: 1, Sayı: 1

Gerçek demokrasi mücadelesini baltalamak için girişilen sahte demokrasi oyunları boşa çıkacaktır

Zayıf halka emperyalist zincirden kopacaktır

Emperyalist çelişkileri anlamak, son sıralarda Türkiye'de ortaya çıkan bazı gelişmeleri anlamak açısından da çok önemlidir.

Emperyalizmin zayıf halkası Türkiye, emperyalist çelişkiler yumağı içinde debelenip duruyor. Sınıf çelişkilerini yatıştırabilmek, Türkiye'yi zayıf halka olmaktan çıkarabilmek için, sömürü alanlarının çoktan paylaşılmış olduğu bir ortamda emperyalistleşmeye çalışan burjuvazi, büyük emperyalist güçlerden tehditlerle, santajlarla karşılaşıyor.

Türkiye, Irak ve Suriye'ye giden suyun başını tuttu. Sınırlarının dışındaki Türklerle hep "yakından" ilgileniyordu, bir süredir bunu iyice artırdı. Eskiden Kıbrıs'ta sözde federatif çözümü savunurken, son sıralarda, varolan resmileştirme çabalarını gizlemeye bile gerek görmüyor. Sovyet cumhuriyetlerinin bazılarının iç işlerine karıştığı *Forum* gibi dergilerde açıkça yansıyor. Komşuda pişer, bize de düşer diye bakıyor.

Bunlara karşılık, büyük emperyalistler çeşitli şantajlar yapıyorlar. Madam Mitterand, Kürt sorununa ilişkin timsah gözyaşları döküyor. Bununla da kalmıyor, konferanslar vb. örgütlüyor. Şimdi Kıbrıs'la da ilgileniyor. Genellikle AT, insan hakları konuşunu bir koz olarak kullanıyor. Öte yandan ABD de Kıbrıs konusunda ayak diretiyor, Kürt sorununda "hak" savunmaya girişiyor, Ermeni tasarısını Demokles'in kılıcı gibi sallandırıyor.

Bütün bunlar emperyalist sistem içi çelişkilerdir. İnsan hakları, Kürt sorunu gibi önemli sorunlar, davalar çeşitli emellere alet edilmek isteniyor. Buna karşı, bizim sol liberaller yine "anti-emperyalist"(!) kesildiler. Nalıncı keseri gibi hep tek yanlı yontuyor, büyük emperyalistlerin "kirli emellerini" pek güzel sergiliyorlar, ama Türkiye'ye gelince, o hemen zavallı bir üçüncü dünya ülkesi oluveriyor.

Burada şunu belirtelim ki, emperyalist güçler, insan hakları ve ulusal sorun gibi önemli sorunları istedikleri kadar çomaklasınlar, işçi sınıfı demokratlarının ilkesel tutumu değişmez. Onlar insan haklarını, bu arada ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkını sonuna kadar savunurlar. Çünkü bu haklar, bütün demokratik haklara yabancı olan, bunları koz olarak kullanan emperyalizme değil, ezilen sınıflara ve uluslara aittir. Yerli yabancı bütün emperyalist manevraları boşa çıkaracak olan da bu ilkeselliktir.

Buraya dek sözünü ettiğimiz emperyalist nitelikli çekişmeleri sol liberaller çarpık yansıtırken, sol hareketimiz de bir türlü anlayamıyor ve liberalleri sergileyemiyor. Sol hareket Türkiye'de kapitalist gelişmenin ulaştığı düzeyi doğru değerlendirmediği için, emperyalistleşme özlemini ve bunun yarattığı sürtüşmeleri de kavrayamıyor. Bu nedenle, büyük emperyalist güçlerin demokrasi kalpazanlığını yutuyor, hatta batı tipi demokrasiye hayranlık yayıyor. Demokrasi mücadelesi uyuz liberal sınırlar içinde boğuluyor.

Oysa, emperyalist çelişkileri anlamak, son sıralarda Türkiye'de olan bazı olayları anlamak açısından da çok önemlidir. Örneğin, varlığı artık herkesçe kabul edilen Kürt sorunu burjuvazinin kendi arasında da çelişkilere neden oluyor. Bir kanat daha çok baskı yolunu tutarken, Paris'te yapılan Kürt Konferansı'na SHP'den katılıp, sonra da atılanlar, farklı bir tutum izleyerek, sorunu büyük emperyalist güçlerin kullanımıından çıkarmayı savunuyorlar. İzlemeye çalıştıkları taktik *demokrat görünme* taktiğidir. Bunların da demokratlıkla uzak yakın ilgileri yoktur.

SHP'den üç yeni kopma daha oldu. Tam bu sırada, uzun bir süredir fiilen yasal çalışan TBKP bir açıklama yaparak, adında "komünist" sözcüğü olan, yeni bir yasal partinin kurulmakta olduğunu duyurdu. (*Cumhuriyet*, 6 Aralık 1989) Belli ki bu parti de gerek ulusal, gerekse sınıfsal sorunlara ilişkin olarak, Türkiye'de demokrasinin ne kadar geniş(!) boyutlara sahip olduğuna yalancı şahitlik yapmaya soyunuyor.

Aynı sıralarda, 141-142 ve 163. maddeler de gündemde. Yeni başbakan Yıldırım Akbulut bu konuda "milli mutabakat lazım" diyor. (*Cumhuriyet*, 1 Aralık 1989) Ne rastlantıdır ki, TBKP uzunca bir süredir "ulusal mutabakat" diye tutturmuştu. Yıldırım Akbulut da bir tek "ulusal"ı "milli"ye değiştirerek aynı şeyi söylüyor. Belki bu mutabakat sonucunda adında komünist olmayan bir "sol" parti daha doğabilir.

Oyun içinde oyun dönüyor. Ancak oyunlar tiyatro sahnesinde değil, toplumun, yumak yumak çelişkilerle dolu sahnesinde oynanıyor. Bu nedenle evdeki hesaplar çarşıya uymayacak, işçi sınıfımız gerçek demokrasi mücadelesini daha da yükselterek, ağzı laf yaptığı için çok gürültü koparan bir avuç burjuva aydının da ortak olduğu sahte demokrasi oyunlarını boşa çıkaracak, zayıf halkayı zincirden koparacaktır.

Merhaba

Türkiye'de kapitalizmin ulaştığı gelişme düzeyi, devasa bir işçi sınıfı yarattı. Özellikle 1980 sonrasındaki yaygın proleterleşmeyle de birlikte, günümüzde işçi sınıfının, her alanda büyük bir ağırlığı vardır. Türkiye toplumu artık önemli ölçüde işçi damga taşımaktadır.

Öte yandan Türkiye'nin 1980 öncesinde sahne olduğu keskin sınıf mücadelesi, istenilen devrimci sonuca o gün için her ne kadar ulaşamadıysa da, yaşattığı yoğun deneyimle çok şey öğretti, toplumsal siyasal yaşamda silinmez izler bıraktı. Bu izlerin en başında da, ilericilikle işçi kimliğinin hiçbir kuşkuya yer bırakmazcasına, ayrılmazcasına özdeşleşmiş olması geliyor.

Bugün, dost, düşman, dost geçinip düşman olan, aptal dost olduğu için bilmeden düşmanlık yapan herkes pusulayı işçi sınıfına bakarak ayarlıyor. Kimi onu olabildiğince aç bırakmak, kimi aldatmak, kimi ona yaranmak, kimi ondan yana olmak, kimi de onunla içiçe, yeni bir dünya kurmak için bunu yapıyor.

Bu durumla yakından bağlı olarak, işçi yanlısı olduğunu iddia eden çok sayıda dergi ve gazete çıkıyor. Yalnızca adında "işçi" sözcüğü geçenlere bile çok örnek vardır. Şimdi de *İşçinin Gazetesi* çıkıyor.

Çıkan bunca sol dergi ve gazete arasında hemen hemen aynı uzlaşmacı görüşleri savunanlar vardır. Bu enflasyon belli bir hesap sonucundadır. Herhalde bunlar, farklı yayın görüntüsü altında, özde hep aynı olan uzlaşmacı görüşleriyle işçi hareketini bombardımana tutmayı amaçlıyorlar.

Bunların dışında çıkan ve yine çok sayıda olan öteki sol yayınlar farklı devrimci görüşleri dile getiriyorlar. Buradaki çokluk enflasyon değildir ve ancak işçi hareketi daha da güçlenip doğru görüşleri maddi güce dönüştürdükçe giderilecektir. Bunca yayın çıktığı halde giderilemeyen gereksinim işte tam da bu doğru sınıfsal görüşleredir.

İşçinin Gazetesi taşıdığı adı, içeriğiyle de hak etmeyi amaçlıyor. Bu amaçla okuyucularına merhaba diyor.

İşçinin Gazetesi olabilmenin, işçinin sesini yankılandırabilmenin çeşitli yanları vardır. Bunlardan önemli biri de işçi muhabirlerinden alacağı katkılardır. Bu nedenle bütün okuyucularımıza sesleniyoruz. Fabrikanızda mahallenizde neler oluyor? Çevrenizde neler tartışılıyor? Sendikanız nasıl çalışıyor? Öğrencilerin dertleri neler? Öteki kesimler nelerden şikayetçiler? Gördüğünüzü, bildiğinizi, duyduğunuzu bize yazın.

Ben tumturaklı, ağdalı yazılar yazamam diye çekinmeyin. İşçi sınıfının beylik sözlere, entel gevezeliklere gereksinimi yok. Kof keskinliklere de karnı tok. "Doğruyu olabildiğince somut ve basit yineleyin. Kesin utkuyu güvence altına almanın yolu bu ve yalnızca budur." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.35, s.126)

İşçinin Gazetesi olabilmenin önemli bir başka yanı da işçiler arasında dağıtımının sağlanmasıdır. Bunu sağlayacak olan yine okuyucularımızdır. Gazeteyi çevrenizde dağıtın. Dağıttığınız gazetelerin sayısını sürekli artırın ve parasını toplayıp adresimize ya da banka hesabımıza ulaştırın. Gazete dağıttığınız kişilerin de muhabir olmalarını sağlayın.

İşçinin Gazetesi işçinin bilimsel bakış açısına, "en büyük ustalığına, ince hünerine", emeğine ve özverisine dayanarak çıkıyor. "Ömrümde yalnız seninle, senin safında olmakla övündüm" diyor.

İşçinin Gazetesi

Örgütlenmesini pekiştirme ve gerçek demokrasiyi getirme yolunda işçi sınıfımız

Kararlı adımlarıyla sarsıyor yeri

12 Eylül sonrasının ilk üniversite işgali gerçekleşti. İstanbul'da başlayan militan öğrenci gösterileri tüm ülkeye yayılıyor. Çukurova'dan da ses geldi.

İşçi emekçi kadınların öfkesi artık iyice bilendi. Bu nedenle bütün burjuva partiler yine kadınlara hoş görünme yarışı içine girdiler. DYP miting yaptı, SHP "verilmiş" ama kullanılmayan (!) kadın haklarına ilişkin nutuklar attı.

Toplumdaki hareketlenmeyi ilk başlatan ve her zaman onun baş öznesi olan işçi sınıfımız ise bütün adımlarını, her düzeydeki örgütlenmesini pekiştirme yönünde atıyor. Gazetemizin çıktığı şu sıralarda sürmekte olan Türk-İş Kongresi de, yönetime kim seçilirse seçilsin, bu yönde atılmış bir adım oluşturacaktır.

İşçi sınıfımız, sendikal birlik, sendikal demokrasi ve militan eylem diye kararlı bir biçimde, hiçbir tuzağa düşmeden yıllardır bastırmaktadır. Sendikaların son aylarda yapılan kongrelerinde bir kez daha yansıdığı gibi bu yönde bazı sonuçlar da almaktadır. Bir süredir bağımsız sendikalarda birlik rüzgarları estiği gibi, Türk-Iş de artık eski Türk-Iş değildir. Ne kadar değiştiği, bunun yetersizliği ayrı bir konu. Ama Türk-İş değişmez diye bölücü görüşler öne sürenler, daha şimdiden yaşamın tokadını yediler. Türk-İş değişmektedir.

Nitekim, Türk-İş kongrelerine sendikalar eskiden derebeylik gibi blok oya sahip olarak giderlerdi. Şimdi değişik eğilimler taşıyan sendika yöneticileri, yine toplantılar vb. yapıyorlar ama, bu kez kimse kendi sendikasından gelecek delegelerin ne yapacağından pek emin değil.

Türk-İş kongresinin öncesinde bu kez yansıyan bir başka telaş var. Bu telaşı en güzel, Refik Sönmezsoy'un *Tercüman*'daki yazıları yansıtıyor.

Sönmezsoy, "sağduyunun" "sağ kanat" ile "gerçek sosyal demokratlar"ı birleşmeye ittiğini söylüyor. Yazıdan anlaşıldığı kadarıyla, "gerçek sosyal demokratlar", solcu geçinmeye çalışan sarı sendikacılardır. Herhalde, gerçek olmayan sosyal demokratlar da yanlış bir taktik gereği sosyal demokrat görünmeye çalışan solcular oluyor.

Yazıdan şu anlam çıkıyor: Türk-İş tabanında güçlü bir "sağduyu" vardır. Sağ ya da sol, nasıl görünürlerse görünsünler, özünde sağcı olan sendikacılar, bu solduyu karşısında ayakta kalabilmek için birleşmeye çalışıyorlar. Böyle yaparsak belki tabanın hiç olmazsa birlik istemine yaranabiliriz diye düşünüyorlar.

Yazıda, sağ görüşlü sendikacıların, tabanın solduyusu karşısında telaşı anlatıldığı halde, yarayı bantla örter gibi, tam tersine bir başlık atılmış: "Türk-İş'te sağ kanat güçleniyor". (*Tercüman*, 4 Aralık 1989) Oysa yazının kendisinden anlaşılıyor ki, Türk-İş'te sağ kanadın güçlendiği falan yok. Tam tersine.

Şükran Ketenci'nin bir yazısı da Sönmezsoy'un yazısında ima edilen manevranın nasıl başarısızlığa mahkum olduğunu güzel sergiliyor. (*Cumhuriyet*, 7 Aralık 1989) "Önemli sayılabilecek gelişmeler, hava değişiklikleri oldu" diyen Ketenci, Bayram Meral'in Türk Metal Kongresinde "biz aslında sağcı sendikayız" dediğini hatırlatıyor. Sönmezsoy'un "gerçek sosyal demokratlar" dediği kesimin, değil öteki sağlarla birleşerek, tek başlarına bile nasıl geride kaldıklarını anlatıyor.

Yukarıda da söylediğimiz gibi, Türk-İş kongresinin seçim sonuçları ne olursa olsun, bu kongreden Türk-İş yine değişerek, eskisinden daha farklı olarak çıkacaktır. İşçi sınıfı emin adımlar atmaktadır.

Musluklardan ya deterjanlı, ya lağım bulaşmış sular akıyor. Tifo ve sarılık salgını ortalıkta dolaşıyor. Başımıza sürekli zam yağıyor. Bu kez türbanlı çıkan faşist hareket ise, son sıralarda hepten azıtıyor. Bütün bunlara gereğince yanıt verebilmenin yolu, demokrasi kalpazanlığına karşı, gerçek demokrasi mücadelesini dolu dizgin yükseltmekten geçiyor. Bunun en önemli gereklerinden biri ise, sendikal birlik, sendikal demokrasi ve toplu militan eylem anlayışını Türk-İş'e egemen kılmaktır. Sağlı "sollu" bölücüler ne derlerse desinler, işçi sınıfımız bu yönde kararlı adımlar atmaktadır.

Adımlar sarsıyor yeri!

Alevilik, tarihimizde ezilen yığınların haksızlığa karşı başkaldırı bayrağıdır

Alevilik ve hain tuzaklar

Aleviliği tanımlamaya çalışırsak, asıl olarak Bektaşilik tarafından temsil edilen, Sufizmle yoğrulmuş, İsnaaşeriye mezhebine bağlı Anadolu Şiiliğidir. Bu inancı taşıyanlar, Safevilerin başlarına bağladıkları kızıl türbandan kaynaklanarak "Kızılbaş" ya da "Alevi" diye adlandırılmışlardır.

Yüzyıllar içinde Anadolu Aleviliği ile İran Şiiliği, farklı koşullar nedeniyle farklılaşmıştır. İran'da Şiilik, Safevilerden bu .yana egemen devlet dini olmuş ve dinsel hoşgörüyü yitirmiştir. Anadolu'da ise her zaman terör altında yaşayan Alevilik, Bektaşiliğin derin etkisi altında, insan ruhu ve karakterini güzelleştirme çabasını İslam'ın beş şartı yerine geçiren, yobazlığı tümüyle yadsıyan, haksızlıklarla savaşan bir harekettir.

Burjuvazi, bir yandan kiralık kalemlerine Alevilik yok oluyor dedirtiyor, öte yandan canlanan ve örgütlenen Aleviliğin başını tutabilmek için de, içine ajanlarını gönderebiliyor.

Aleviliğin bugünkü işlevinden de belli

Aleviliğin 1960 sonrası 30 yıldaki işlevi de, tarihteki işlevine denk düşmüştür. Ülkeye ne zaman "olağan"dan fazla bir baskı dönemi gelmişse, Alevi halk sanatının tarihteki büyük ozanları, Alevi müziği ön plana çıkmış, onbinlerce insan, bu bir anlamda allegorik dil içinde tepkilerini dile getirmişlerdir. Yine ne zaman sınıf kavgası açılmış, genişlemiş, sokaklara taşmışsa, o ilk tepkilerini Pir Sultan'lar, Kazak Abdal'lar, Hacı Bektaş'lar eliyle gösteren onbinler devrimci saflara katılmışlardır. Aleviliğin inançlarında ve tarihinde bu işlevi yaratan bir temel olmasa, bu olabilir mi?

Alevilik, açık görüşlü, yobazlıktan uzak, ileriye açık bir anlayış olduğundan, bu topluluk içinden çok sayıda insanın, tarihte Aleviliğin taşıdığı bayrağı, bugünün koşulları içinde daha doğru ve tutarlı taşıyan devrimciliğe geçmesi de daha kolay olmaktadır.

Devrimci harekette çok az örgüt gösterilebilir ki, Alevi kökenli devrimcilerin ağırlığı, Alevilerin toplumdaki sayısal ağırlığından yukarıda olmasın.

Çeşitli başka nedenlerle de beslenir biçimde (yoğun ekonomik bunalım, devrimci hareketin örgütsüzlüğü, en gerici Sünni tarikatı olan Nakşibendiliğin hızla örgütlenmesi vb.), Alevilik 1980 faşist darbesi sonrasında yeniden canlanarak geleneksel işlevini üstlenmiştir. Bu süreç bugün de sürmektedir.

Geleneği sürdürmek-demokratik görevi yerine getirmek

Alevilikte bir canlanma olduğu için burjuvazi, bir yandan kiralık kalemlerine Alevilik yok oluyor dedirtiyor, öte yandan canlanan ve örgütlenen Aleviliğin başını tutabilmek için de, içine ajanlarını gönderebiliyor. Aynı zamanda çok bilinçli bir biçimde Alevi kültürünün etkin yanlarına karşı en sinsi bir biçimde rakipler yaratmaya ve güçlendirmeye çalışıyor. "Ankara Radyosu Türk Tasavvuf Musikisi Korosu" buna küçük bir örnektir. Bu koro, tasavvuf adına Mevlana müziğinden başka birşey çalmıyor. Alevilik tasavvuf değil mi? Semahın kökü ve en güzel örnekleri Alevilikte değil mi?

Alevi ozanlarının ürünlerini dışarda bırakırsanız Anadolu'da halk sanatı çok yoksullaşır. Bazı devrimciler bu dev sanatı, "din" diye küçümsemeye çalışıyorlar. Bunu anlamak olanaksız.

Alevi türkülerinin sözleri kimlere birşey vermez: Tarih bilgisi olmayan aydın bozuntularına, Marksizmi kavramamış devrimcilere, başka çıkarlar ya da amaçlar için Aleviliği geri itmeye çalışanlara. Kimlere birşey verir: Ezgi ve sömürüye karşı doğal bir tepki taşıyan emekçilere, tarih anlayışına sahip aydınlara, Marksizmi kavramış devrimcilere.

Aleviler arasından devrimci kazanmak, işçi hareketi için çok önemli bir hedeftir. Devrimci kuşakların bu yolla 800 yıllık geleneği devralması, onun günümüz koşullarındaki temsilcisi olması çok önemlidir.

İşçi hareketi için en az bunun kadar önemli bir hedef de, Alevi toplumunun en meşru ve haklı istemlerine sözcülük edebilmektir. Bu zaten işçi sınıfının, toplumun her ezilen kesimine karşı görevidir. Tüm ezilenlerin sözcüsü olarak yükselmeyen bir sınıf kendini de kurtaramaz.

Nasıl tüm sömürücü sınıflar burjuvazinin akrabasıysa

İşçi sınıfı hareketinin de atası var

Alevilik konusunda devrimci arkadaşlarla tartışmalarımızda bazı eleştiriler geldi. Bunların birkaçını ele almak yararlı olacaktır.

Alevilik konusunda bize gelen eleştirilerden birisi "Aleviliğin feodal dönemi temsil ettiği ve işçi sınıfının sahnede olduğu bir ülkede feodalitenin değerlerinin bugüne taşınamayacağı ve reddedilmesi gerektiği" fikridir.

Alevilik geçmişte var olan egemen din baskısını, din örtüsü altında yıkmaya çalışmış, feodalitenin içinde, onun muhalifi ezilen köylülerin devrimci ideolojisi olmuştur.

Alevilik sadece bir düşünce olarak kalmamış, aynı zamanda pratik örgütlenme ve mücadele de yürütmüştür. Pir Sultan, Bedrettin, Hacı Bektaş incelendiğinde, onların bu fikirler doğrultusunda pratik örgütlenmeler yaptıkları ve egemen sınıfla kanlı savaşlara girdikleri görülecektir.

Tüm sınıflar, önlerine halledebilecekleri sorunları koyarak, onları çözebilmek için mücadele

yürütürler. Bu mücadelede fikirleri ve yöntemleri o gün kendileri uydurmazlar. Ancak önceki dönemlerin savaş geleneklerini, birikimlerini ve kazanımlarını alarak, onları öznel bir müdahale ile nesnel koşullar içinde yoğurarak ilerlerler. Yani insanlığın tüm oluşumları, sınıfların mücadele kazanımları, önceki tarihsel dönemlerin mirasının üzerinde yükselir.

Bugüne geldiğimizde, ülkemizde artık kapitalizm ve iki ayrı sınıf vardır. Ancak nasıl burjuvazi sömürüyü geçmişinden aldığı güç ve deneyimle yürütüyorsa, işçi sınıfımız da mücadelesini kendi tarihsel birikim ve başkaldırı geleneğinden güç alarak ilerletiyor. İşçi sınıfının mücadele geçmişine ve geleneğine baktığımızda 800 yıllık Anadolu köylü ayaklanmalarını ve Aleviliğin ilerici felsefesini görüyoruz.

Bugün Alevilik tarihsel başkaldırı misyonunu nesnel olarak işçi sınıfına devretmiştir. Alevilik de bu devrimci sınıfın yanında yer almaktadır. Aleviliğin, bayrağı teslim ettiği işçi sınıfına oluk oluk devrimci kadro vermesi bunun en güzel örneğidir.

"Alevilik dini mezheptir, işi mezhep sorununa götürmek yanlıştır" demek çok yanlıştır. Bu felsefe Anadolu'da oluşmuştur ve Şiilikle aralarında Ali sevgisinden başka bir ortak yön kalmamıştır. Özünü insan ve insan sevgisi oluşturuyor. Tersi bir yaklaşım Aleviliği zorla dine itmek olur ve bu tam da burjuvazinin bugün yapmaya çalıştığı oyuna gelmek anlamını taşır.

Dinin egemen ideoloji olduğu bir tarihsel dönemde, ortalıkta işçi sınıfının ve onun ideolojisinin olmadığı bir ortamda ne bekleyebilirdik ki? Dinin egemen baskısına din örtüsü altında karşı çıkmak Aleviliğin temel taşlarından birisidir.

Bugün geçmişin kaynağını doğru yerde bulmak istiyorsak, Alevi felsefesine bakmak zorundayız. Kendi ülkemizin özelinde mirasımız buradan geliyor. İşçi sınıfı diğer ülkelerin işçi sınıflarının tarihsel birikimlerini de buna katarak enternasyonal bir gelenekle ilerliyor.

Sabri Coşkun

"Her andıkça ümüklerim sızılar"

Şeyh Bedreddin'i anıyoruz

Anadolu'da köylü ayaklanmaları - ki tamama yakını Alevilik sancağı altında gerçekleşmiştir - sayılamayacak kadar çoktur. Yalnızca en önemlileri arasından birkaç örnek sıralayıp geçelim:

Tarihimizin en büyük halk ayaklanması olan Babai ayaklanması, Muhlis Paşa ayaklanması, Cimri isyanı, Şeyh Bedreddin, Börklüce Mustafa (Dede Sultan) ve Torlak Kemal ayaklanması. Hacı Bektaş soyundan Kalender Çelebi, Sülkün Hoca, Baba Zünnun ayaklanmaları, Düzmece Şah İsmail kalkışması ve Pir Sultan Abdal, Dedemoğlu, tam bir yüzyıl süren Celali isyanları, Atçalı Kel Mehmet, Kozanoğlu isyanları.

İşte aralık ayı, adı bu uzun listede ön sıralarda yer alan Şeyh Bedreddin'in hem doğumunun, hem idamının yıldönümüdür.

Şeyh Bedreddin, o günün ölçüleriyle en iyi eğitimi aldı. Sonra, ezilenlerin yanında saf tuttu, bu bilgi birikimini onlar için kullandı.

Bedreddin hareketinin, devleti ele geçirmek amacıyla Aydın, Karaburun, Saruhan yörelerinde ve Rumeli'de başlattığı ayaklanma dizisinin biri Börklüce Mustafa'nın, biri Torlak Kemal'in, biri de Bedreddin'in kendisinin önderliğinde gerçekleşti. Her üç ayaklanma da bastırıldı.

Bedreddin büyük bir düşünürdü. Günümüze ulaşan yapıtları *Ukud ül-Cevahir, Letaif ül-İşaret, Camu ül-Fusuleyn, Teshil, Nur ül-Kulab* ve *Varidat* adlarını taşır.

Bedreddin'in en tanınmış kitabı *Varidat*'tır. Bu yapıtta, Babai-Bektaşi düşüncesi, kendi mantığı içinde ilerletilmiştir.

Bedreddin'e göre, insan tanrıya en yakın varlıktır. Tanrı, Sünni İslam'ın öne sürdüğünün tersine, insanın özündedir. İnsanla, doğayla, tanrı arasında hiçbir fark görmeyen bu düşünce, panteizmin (din çerçevesi içinde çıkmakla birlikte ateist sonuçlara ulaşmak - *İ.G.)* en gelişmiş biçimidir. Buna göre *ölümden sonra dirilme* de yoktur.

Bedreddin, yönetsel, düşünceseI ve dinsel kurumların temelini maddi yaşama bağlamıştır. Ona göre insanlar arasında *mal varlığı eşitliği* temeldir. Tüm dünya malları, insanların ortaklaşa kullanımı içindir. Yeryüzü tüm insanların ortaklaşa yararlanması gereken bir alandır. Yöneticiler farklı düşüncelere saygı göstermeli ve seçimle başa gelmelidirler. Başlıca değer kaynağı emektir. Tüm insanlar eşit ölçüde çalışmalı, üretilenlerden yine eşit oranda yararlanmalıdırlar.

Aile kadın-erkek birliğinden oluşur. Ailede erkeğin egemenliği yanlıştır, haksızdır. Tüm toplumda kadın-erkek eşitliği uygulanmalıdır.

Bedreddin, çağlar boyunca etkili olmuştur. Aradan iki yüz yıl geçiyor, aynı bölgede, Bedreddinilerin büyük güç kazandığını ve Celali isyanlarında önemli rol oynadığını görüyoruz. Aradan bir üç yüz yıl daha geçiyor, Nazım ona destan yazıyor, Nazım'ın safında olmakla övündüğü varlık onu doğum ve ölüm yıldönümünde anıyor, bugün de yaşatıyor.

S. Kemal

Derinliklere sığ bakmamak gerek

Son yıllarda, özellikle 1989'da, Alevilik ve Alevilerin uğradığı haksızlık konusunda sol açıdan yazılmış kitap ve yazılar çoğaldı. Ancak bunlardan, yakında kitap olarak da basılacak biri hariç, hepsinde önemli bazı yanlışlar, hatta çarpıtmalar var. Bu yanlış ya da çarpıtmaları kısaca örnekleyelim.

Bu yılın başında Cemal Şener'in kitabı yayınlandı. Şener, kitabında, Diyanet İşleri'nin Alevilere hizmet götürmesini, imam hatip okullarının Alevi yetiştirmesini öneriyor. "Hristiyanlık içindeki farklı mezheplere, kiliseler benzer biçimde hizmet vermektedir" diyor.

Kiliseler böyle bir hizmet verebilir de, bu hizmetleri devletten istemek, eleştirilen kuyuya düşmek demektir, laiklik değildir. Cemal Şener kitabında Aleviliği savunma çabası içindedir. Ancak kullandığı metodoloji bozuktur. Dolayısıyla, önerileri, kendi istemese de, *gerici* olmaktadır.

Bizce istenmesi gereken şunlardır: Tüm din ve devlet birliği kaldırılmalıdır. Diyanet İşleri kapatılmalı, devletin eğitim sistemi içindeki imam hatip okulları ve ilahiyat fakülteleri kapatılmalıdır. İsteyen dinsel çevre, Batı'da olduğu gibi, belli koşullara uyarak kendi okullarını, kendi olanaklarıyla açabilir. Devletin ne resmi, ne gayrıresmi dini olmamalı, nüfus kağıdına otomatik olarak İslam ve Hanefi yazmak gibi uygulamalar yok edilmelidir.

Cemal Şener'in kitabıyla hemen hemen aynı sıralarda, *2000'e Doğru* dergisi konuya yer ayırdı. Diyanet İşleri'nden Alevilere hizmet anlayışı burada da geçti. Ayrıca, Aleviler üzerindeki baskılar yalnızca Osmanlı dönemiyle 12 Eylül sonrası döneme özgüymüş gibi gösterildi. Oysa onbirinci yıldönümü önümüzdeki günlere rastlayan Kahramanmaraş katliamı, aynı zamanda bir Alevi katliamıydı. Çorum da öyle.

Yine bu yıl, Alevilik konusu *Hedef* dergisinin haziran-temmuz sayısında işlendi. Diyanet İşleri'nin Alevilere hizmet etmesi istemi burada da yer aldı. Ayrıca *Hedef*'in yazısında sınıfsal yaklaşım, hem Aleviliği yerli yerine oturtmak açısından, hem de Alevilerin haklı istemleri uğruna mücadelenin örgütlenmesine ilişkin olarak bulanıktır.

Aleviliğin sınıfsal yerini doğru dürüst anlayamadığı için yazar, Aleviler üzerindeki baskıların asıl sorumlusu olarak, tüm kurumlarıyla egemen sınıfı değil de toplumu görüyor. Evet, devlet de baskı yapıyor vb. diyor, ama baskıyı devletten çok cahil insanlara yakıştırıyor:

"Kimi yerde Ramazan ayında yemek yemek en hafifinden küfür ve dayak ile karşılanıyor.

"Bunları sadece okul yüzü görmemiş cahil insanlar mı yapıyor? Hayır, Cemil Çiçek isimli devletin bir bakanı çıkıp alenen Alevi halka hakaret edebiliyor." (*agy*, s.8)

Yani, cahil insanlar yapar ama ya devletin bakanına ne oluyor! Bu deniyor. Ama şaşılacak ne var? Asıl kaynak egemen sınıf değil mi? Bu yanlış yaklaşım burada kalmıyor, Alevilerin örgütlenmesine milletvekilleri arasından "öncü" (?) aramaya kadar gidiyor:

"Bu örgütlenme yahut merkezi dernek, Alevilerin bütün demokratik eğilimlerini içine alacak genişlikte olmalıdır."

"(...)

"Bu bakımdan böyle bir dernek, Alevi Dedesinden sanatçıya, milletvekilinden bilim adamına kadar, fabrikadaki işçiden üniversitedeki öğrenciye kadar geniş bir öncü kadroyu kapsamalıdır." (*agy*, s.11)

Bu arada, Kürt hareketlerinin önde gelen biri de Alevilik konusuna değindi. Bir yayın organında, önce şu türden görüşler yer aldı:

"... Bizzat TC'nin 'Dede' adı altında Avrupa'ya saldığı bazı ajanları, halkı Alevicilik temelinde örgütleyip, ulusal kurtuluş mücadelesinden koparmaya uğraşırken bazı sol güçler de 'Alevicilik' seminerleri, 'Alevilerin demokratik hakları' üzerine bildiriler vb. çabalarla TC'nin bu girişimlerine soldan destek vermektedirler.

"Genelde dini duyguların körüklenmesi ve halkın bu temelde ulusal kurtuluş mücadelesine karşı çıkarılması için çaba sarfedilirken, diğer yanda da Alevilik etrafında gerici örgütlenmeler oluşturulmaya çalışılmaktadır."

Neyse ki kısa bir süre sonra bu tutumda olumlu yönde bazı değişmeler oldu. "Alevi gelenekleri temelindeki direniş"ten söz edildi. Ancak, bu kez de başka yanlışlara düşüldü. Örneğin, "İslam dininin... ilerici olumlu özüne sahip çıkmak", "ilerici bir temelde dini kullanmak" gibi derinden yanlış görüşlere yer verildi.

Alevilik öylesine derin bir felsefedir ki, bu konuyu gündeme getirenlerin de, ona yaraşır derinlikte bilgi edinmek için çalışmış olmaları ve onun kadar derinden demokrat bir tutum almaları gerekir.

H.Akıncı

Günümüzün Mevlevileri

13. yüzyılda Anadolu'da halk arasında Alevilik hızla yayılırken, egemen sınıf, ayakta kalabilmek için, reformcu görünümlü ama gerçekte egemen sınıf yanlısı olan Mevlevilikten yararlandı. Bektaşi'nin dediği gibi Mevleviler Hak der dönerler, oysa Bektaşiler hak der ve dönmezler.

Egemen sınıf bugün de benzer bir taktik izliyor. Anadolu'da devrimciliğin hızla yayılması karşısında, ayakta kalabilmek için, sol görünümlü ama gerçekte sağ eğilimli TBKP, SP gibi odaklardan yararlanmaya çalışıyor. Bunlar günümüzün Mevlevileridir, egemen sınıfın hizmetine girmiş çizgilerdir.

Gorbi'nin de etkisiyle bugün Türkiye'de öyle bir sahte açmaz yaratılmaya çalışılıyor ki, ya insancılsın ve o zaman burjuvaziyle uzlaşmak durumundasın; ya da burjuvaziyle uzlaşmazsın ama o zaman da insancıl değilsin. Birçok devrimci hareket bu sahte açmaza düzgün yanıt veremiyor. "İnsancılım, tam da bu nedenledir ki insanlık düşmanı burjuvaziyle uzlaşmam" diyemiyor. Ya insancılım deyip sağa kayıyor, ya da insancıllığa karşı konuşuyor.

Oysa, yaratılmak istenen bu sahte açmaza yanıt vermek için Marksizme bile gerek yok. Aleviliğin bakış açısı buna yeterince güçlü bir yanıttır. Nitekim, sahte açmazı yaratmaya çalışanlar bunun o kadar farkındalar ki, aynı zamanda çeşitli yollardan Aleviliği de gölgelemeye çalışıyorlar.

Alevilik, derin bir insan sevgisi içerdiği içindir ki aynı zamanda haksızlığa karşı inatçı ve şanlı bir başkaldırı çizgisidir. İşte işçi sınıfının devrimciliği de aynen böyledir.

Küçük burjuva solcularının kafasındaki faşizm hâlâ çözülmedi

Doğruya saldırmak kofluğu örtmez

Devrimci yayınların çoğu, Türkiye'de faşizm var diyorlar. Devrimci mücadeleye düpedüz zarar veriyorlar. Bu yetmiyormuş gibi, bazıları, faşizm çözüldü diye doğruyu söyleyenlere, yalan yanlış kavramlarla, çorba gibi bir anlayışla saldırıyorlar.

Devrimci yayınların çoğu, Türkiye'de faşizm var diyorlar. Devrimci mücadeleye düpedüz zarar veriyorlar. Bu yetmiyormuş gibi, bazıları, faşizm çözüldü diye doğruyu söyleyenlere, yalan yanlış kavramlarla, çorba gibi bir anlayışla saldırıyorlar. Buna "hem kel, hem fodul" denir. Önce *Emeğin Bayrağı*'nda, sonra *Seçenek*'te çıkan yazılar buna örnektir. Bu yazılara yanıt verecek değiliz, yalnızca bazı doğrulara değineceğiz.

Burjuva demokrasisi ile faşizm burjuva devletinin iki ayrı biçimidir. Bunlardan faşist biçiminin ayırıcı özelliği onun monolitikliğidir.

Faşizmin, iktidarı paylaştığı ortakları yoktur. Faşist devlet biçimi, yürütmenin mutlak egemenliği demektir. Yani yukarıdan aşağıya, tek sesli örgütlenmedir. Faşizm emperyalist aşamanın karşı-devrimidir, rejimi kurtarmak için erke el koyar, burjuvazi arasındaki çatlaklara bile tahammülü yoktur. Zincirbozan kampı da zaten bu çerçevededir.

Faşist devlet biçiminde işçi sınıfına, emekçilere karşı azgın bir terör yönelir ancak faşizmi tanımlamanın kıstası bu değildir. Yoksa terör uygulayan her devlet biçimine en başta bugünkü Batı demokrasilerine faşizm demek zorunda kalırız.

Faşizmin belirleyici özelliği olarak yığınlara açık terör uygulamayı getirmek, burjuva demokrasisine hayranlığın dikalasıdır. Hayranlıktan, burjuva demokrasisi örtüsü altında neyin saklandığını, burjuva demokrasisinin kendisinin *bir bakıma* parlamenter örtülü faşizm olduğunu görmemektir. ABD'de her grevde oluk oluk kan akıyor. Batı'dan başka daha çok örnek sayılabilir. Buralarda da faşizm mi var?

Burjuva demokrasisi, burjuva devletinin bir biçimiyse, çeşitli durumlarda yığınlara mutlaka açık terör uygulanır. Emperyalist ülkelerde dağıtılan süperkâr kırıntıları çelişkileri yumuşattığı için, bu "çeşitli durumlar" daha az şiddetli ve daha seyrek olarak çıkar. Emperyalizmin zayıf halkası Türkiye'de ise "çeşitli durumlar" gerçekte günlük durumlar olarak belirir. Türkiye'deki burjuva demokrasisi Batı'dakinden çok daha az demokratiktir. Devlet, kendi niteliğini her gün, her alanda hatırlatır.

Burada şunu da ekleyelim ki, örneğin 1 Ağustos genelgesi, teritoryal ordu, bölge valiliği, özel kolordu gibi uygulamalara da Batı'dan örnekler sıralanabilir.

Faşizmin çözülüşüne gelince. Faşizmin iktidara acil geliş amacı siyasal bunalımdır ve siyasal sorunları bastırdığı andan itibaren gidişinin yolu da açılmıştır. Eğer kendisine tepki yoksa, siyasal sorunlar bastırıldıktan sonra da, yürütmenin mutlak egemenliği altında, siyasal bunalımın kaynağı olan ekonomik sorunları çözmeye çalışacaktır. Ne zaman ki işçi sınıfının toplumsal tepkisi artar ve bu tepki basınç yapmaya başlar, işte o zaman faşizm de sıkışmaya başlar. Hem işçi sınıfının yükselen öfkesi nedeniyle, hem de faşizmin acil geliş amacı kalkmış olduğu için burjuvazinin kendi arasında da çatlaklar açılır, monolitik yapı çözülmeye başlar.

Çeşitli kanatlara bölünmüş olan burjuvazi, işçi sınıfının öfkesini burjuva kanallara aktarabilmek için, istemeyerek de olsa, çok güdük de olsa burjuva demokrasisine yönelmek zorunda kalır. Eğilmeyen ağaç kırılır.

Faşizm ve burjuva demokrasisi, aynı sınıf özlü iki ayrı devlet biçimidir. Birinden ötekine, Lenin'in *Ne Yapmalı*'da açıkladığı anlamıyla kendiliğinden geçilemeyeceğini söylemek, faşizmin değişmesi için kapitalizmden sosyalizme geçişin koşullarını aramak demektir. Bu ise yukarıda sözünü ettiğimiz burjuva demokrasisi hayranlığını başka bir açıdan bir kez daha açığa çıkarıyor.

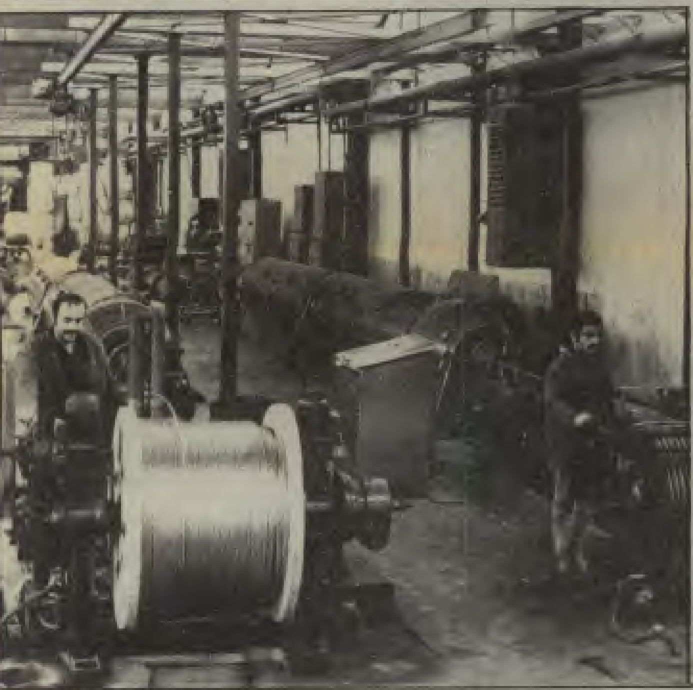
Emeğin Bayrağı gibi dergilerin burjuva demokrasisinden beklentileriyle sosyalizmden beklentileri aynıdır. Bu yüzden Türkiye'de, bugünkü güdük burjuva demokrasisinin burjuva demokrasisi olabileceğini akıllarına sığdıramıyorlar.

Emperyalistleşemeyen zayıf halka bir ülkede, burjuva demokrasisinin çok uzun sürmeyeceğini, ya faşizm ya devrim ikileminin yeniden gündeme geleceğini burjuvazi bilir. Onun için, faşizm çözülürken, sınıf mücadelesinin gelişmesi önünde set olabilecek, güdük ve antidemokratik bir anayasa ister. Türkiye'de de böyle olmuştur. Ancak sınıf mücadelesi hızla ilerliyor ve herşeyi delik deşik ediyor.

Devrim mücadelesinin güçlenmesiyle birlikte karşı-devrim de güçlenecektir. Türkiye'nin önündeki ikilem yapısaldır, ya faşizm ya da devrimdir.

Ama şu işe bakın. Kapımıza neredeyse dinbaz kılıkta örgütlenen yeni bir faşizm tehlikesi yaklaşırken, bizim sollarımız hâlâ 12 Eylül faşizmi çözülmedi diye tartışıyorlar. Bu Marksizm-Leninizmi karikatürize etmektir. Pratikteki sonucu da, dolu dizgin devrimci mücadele yerine, acıklı bir işkence edebiyatına ve cepheyi genişletmek için SHP'yi, TBKP'yi vb. dışlamamaya dayalı "anti-faşist" mücadele oluyor!

Bizim söyleyebileceğimiz tek şey var, o da faşizmin yaşamda çoktan çözüldüğü, ama küçük burjuva solcularının kafasında çözülmediğidir. Biz yaşamın gerektirdiklerini söylüyor ve yapıyoruz.

Göçmenlere sıcak bir sömürü kucağı

Türk kökenlilere baskı yaparken, Bulgaristan'ın ne büyük suç işlemiş olduğunu söylemeye bile gerek yok. Ancak suçu işleyen sosyalizm değildir, sosyalizmin üzerinde giderek ağırlaşan, burjuva etkilerdir.

Soruna Türkiye açısından bakarsak, bir kez, Bulgaristan yönetiminin yapmış olduğu baskılar Türkiye'de uygulananların yanında zemzemle yıkanmış kalır. İkincisi, bu göç ile, sosyalizmin nimetleri sayesinde oldukça iyi yetişmiş bir nitelikli işçi kesimi gelmiş oldu.

Son ilan edilen asgari ücretin gerçekte eskisinden daha düşük olması bir raslantı değildir. Tam işçi sınıfının mücadelesi yükselirken burjuvazi buna nasıl, neye dayanarak cesaret etti? Bulgaristan'dan gelen, asgari ücretin de altında çalışmaya mecbur ve üstelik nitelikli olan işgücü akınının yarattığı ekonomik tehdide dayanarak!

Nitekim son günlerde işverenler işçi almak için Göçmenler Derneği'ne başvuruyorlar. 120-150 bin TL. aylıkla nitelikli işçi çalıştırıyorlar.

Türkiye, Bulgaristan'dan gelen "soydaşlarımız"a sıcak bir sömürü kucağı açarken, bizler için ilk yapılacak iş bu işçi adaylarıyla dayanışmadır. Onlarla rekabete girmeyip, onlara, "gelin kardeşler, bakın burası kapitalizmdir. ekmek aslanın ağzındadır. birlik olmazsak hepimizin ekmeği azalır" demektir.

Şimdi Bulgar göçmenlerinde, sosyalizme karşı (kendilerine baskı yapanın sosyalizm olduğunu sanıyorlar) tepki kabarmış durumdadır. Ancak, bunlar aynı zamanda sosyalizm altında yetişmiş, sosyalizmin nimetlerini tatmış insanlardır. Baskıyı yapanın sosyalizm değil burjuvalaşan, sosyal demokratlaşan bir yönetim olduğunu onlara anlatabilirsek, sosyalizme tepkileri değil sosyalist eğitimleri öne çıkar.

Ne ilginçtir ki, Bulgar göçmenler de, Jivkof'u Kruşçef'e benzetip, ulusal baskı Jivkof'la başladı diyorlarmış. Yani biz onlara gerçeği anlatabilirsek, yalnızca geneliyle sosyalistler değil, oportünizme düşman sosyalistler kazanırız. Başka bir deyişle, biz patlatmayı becerebilirsek, burjuvazi gerçekte saatli bomba ithal etmiştir.

İhmalyan'ın kitabı, uzun süredir en çok reklamı yapılan kitap oldu

İhmalyan furyası ardından

Kitaba övgü düzen sayın aydınlarımızın, bazı amaçları, önyargıları olmasa, böyle bir kitabı, çok subjektif, pek moralist diye fırlatıp atarlardı.

Yükselen sınıf mücadelesini yolundan çıkarmaya çalışmak için, çeşitli sol tamponlardan oluşan bir yelpaze hazırlanmış durumdadır.

Bu yelpazede, devrimci-reformcu ayrımına vurgu yaparak balık avlamaya çalışan Sosyalist Parti var. Ama bunların devrimciliği evlere şenlik. SP kongresinde devrimci kanat genel af dilendi, düşünün siz reformcuu nasıldır! Yelpazede şimdi *Birikim* de bir yer doldurdu. Ona göre, devrimci-reformcu ayrımıyla değil, "nasıl bir sosyalizm"i tartışarak balık avlamak gerek. TBKP ise artık nasıl bir sosyalizmi de değil, kapitalizmi nasıl yamarız, açıktan bunu tartışıyor. Sola doğru başka oltalar da sıralanabilir.

Sınıf mücadelesini yolundan çıkarma çabasında madalyonun bir yüzü buysa, öteki yüzü de işçi sınıfının siyasal örgütlenme sorunlarını bulandırmaktır. Son sıralarda bu yönde de çok yönlü çabalar vardır. Buna bir örnek İhmalyan'ın kitabıdır.

Burjuvazinin ihmal etmediği yan

Vartan İhmalyan'ın *Bir Yaşam Öyküsü* adlı kitabı, uzun süredir en çok reklamı yapılan kitap oldu. Uğur Mumcu'nun köşesinden *Görüş*'e, *Tempo*'dan *Mülkiyeliler Birliği Dergisi*'ne kadar çeşitli yerlerin hemen hepsinde övgüyle konu edildi. Kitabın başında da Vedat Türkali'yle Mete Tuncay'ın övgüleri yer alıyor.

Bu övgüleri düzen sayın aydınlarımızın, bazı amaçları, önyargıları olmasa, böyle bir kitabı, çok subjektif, pek moralist diye fırlatıp atarlardı. Ama bazı amaçlarına uyduğu için, kimileri kalkmış ta Sovyetler'e gidip kitabı yayına hazırlamak için yardım etmişler, kimileri gidip kitabı alıp getirip basmışlar, kimileri de basıldıktan sonra övgü düzüyorlar.

Kitap bir anı kitabıdır. Ama anıları işçi sınıfına karşı kullanmak için yanıp tutuşanlar, kitabı neredeyse belge derlemesi gibi sunuyorlar. Vartan İhmalyan'ın yaklaşımı doğru olsaydı, kitap önemli belgesel değer de taşıyabilirdi. Ama şimdi, içinde basılmış ve karşılaştırma yapmaya elverişli olmayan birkaç mektuptan başka belgesel bir yanı yok.

Kitabı okurken, bu belgesel mektupların basıldığı bölüme gelince, tarihe ilişkin birşeyler öğreniriz diye soluk almadan okuduk. Belgelerin birinin içinde, görüş ayrılığı olan konuların başlıkları sıralanmış (s.228). Hepsi çok önemli konular. Gelgelelim, orada yalnızca bir tanesi açıklanmış. Ötekiler konusunda, kitap boyunca bir açıklama yok. Merakımız kursağımızda kaldı.

Kitap söz konusu tarih açısından bir yanıyla çok öğretici, ama bu da övgü düzenlerin dediği yan değildir.

Görüş farklılıkları hem yok, hem var

Kitapta, bir gurup partili yerden yere vuruluyor. Dış Büro'yla önemli bir başka gurup arasındaki şiddetli çatışmalar anlatılıyor. Ama tarafların görüşlerine ilişkin hiçbir açıklama yok. İşte bu, tarihteki en önemli zaaftır.

Vartan İhmalyan'ın kendisi bu zaafı yansıtıyor. Bütün çatışmalar, moralist, dedikoducu bir yaklaşımla veriliyor

Görünüşte görüş ayrılığı hiç konu edilmiyor. Gerçekte ise İhmalyan ile İ. Bilen arasındaki derin görüş ayrılığı, dolaylı olarak da olsa şiddetle yansıyor.

İ. Bilen Stalin'i savunurmuş (s.154). İ. Bilen'in *Savaş Yolu* kitabını okuyan, yakında devrim olacak sanarmış (s.155). İ. Bilen Şefik Hüsnü'ye oportünist dermiş (s.182). Bu şikayetler derin bir görüş ayrılığını yansıtıyor. İhmalyan'ın İ. Bilen'e yönelttiği bazı suçlamaların gözü dönmüşlüğü de bu yargıyı doğruluyor. Şu suçlamalara bakın:

İ. Bilen Rusça bilmezmiş. Reşat Fuat'ı savunması, öldükten sonra İ. Bilen'e rakip olamadığındanmış. İ. Bilen lazlığını saklarmış. Yakup Demir'in ölümüne neden olmuş. Aram onun uşağıymış...

Kitapta A.Saydan, yani Aram Pehlivanyan için söylenenler daha da düzeysiz. Bir örnek verelim yeter. Bir gün Reşat Fuat, Saydan'a, avukatları sevmediğini söyleyince, kendisi avukat olan Saydan, ama Lenin de avukattı demiş. Şu megalomanlığa bakın, kendisini kiminle kıyaslıyormuş! (s.196).

Kitabın sonunda, İhmalyan, eski *Kitle* dergisinden bir uzun "eleştiri" yazısını alıp basmış ve ona katıldığını söylemiş. Bu da safları güzel gösteriyor.

Kitabın mesajı

Bu kitap için daha çok şey söylenebilir. Ama son bir noktaya değinelim. Bu kitap neden yazılmış? Amacı ne?

Yazarın kendi sözlerine göre, amaç "gençlerin, iyi komünistler olduğu gibi, kötü komünistlerin de olduğunu anlamalarıdır". Ama bunlar yazarın kendi sözleri. Sözde değil gerçekte, kitabın başka amaç ve işlevleri öne çıkıyor.

Kitapta Bulgaristan'a, Alman Demokratik Cumhuriyeti'ne söz var ama Sovyetler'e gelince, o kardeş partilerin iç işlerine karışmazmış! O zaman TKP'de ne olmuşsa baş sorumlusu İ. Bilen'dir. Kitap böyle bir mesaj veriyor. Son sıralarda *Yeni Açılım*'da Yağcı da aynı mesajı verdi. İhmalyan'ın kitabına tezahürat yapanlar da hep bu mesaja imza atıyorlar, işçi hareketine düşman güçlerin değirmenine su taşıyorlar. Neyse ki taşına suyla değirmen dönmez.

Fethi Savaşçı'yı yitirdik

Hayatını uzun süre işçilikten kazanırken, kalemiyle devrimci mücadeleyi aralıksız sürdüren Fethi Savaşçı'yı bir süre önce yitirdik. Fethi Savaşçı, 1930 yılında Ödemiş'in Taşpazar köyünde doğdu. 26 Ekim 1989 günü aramızdan ayrıldığı zaman, hiç de yaşlı sayılmayacak bir yaşta, 59 yaşındaydı.

Fethi Savaşçı 1965 yılında Almanya'ya işçi olarak gitmişti ve yıllarca Münih'te fabrika işçisi olarak çalıştı.

1958 yılından bu yana çeşitli şiir, öykü ve romanları yayınlanan Fethi Savaşçı, bir yandan bu çalışmalarında işçilerin, emekçilerin yaşamlarını, sorunlarını ve kavgalarını dile getirirken, bir yandan da işçi sınıfının savaşımına, Almanya'daki ileri-ci örgütlerde fiilen görev alarak katılmıştır.

İşçi sınıfının utkusuna olan inancı, Fethi Savaşçı'nın sanatına yansımıştı. Bir dizi sözde devrimci yazar ve ozan, burjuvazinin ideolojik baskılarına dayanamayıp inancını yitirirken, Fethi Savaşçı, sınıfına yaraşır bir sanatçı olarak kalmasını başarmıştır.

Fethi Savaşçı'nın bir özelliği de alçak gönüllü ve sade oluşudur. Kendi sözleri ile aktaralım: "Devrimci savaşta adsız bir neferim. Bu savaşa azıcık katkım olursa çok sevinirim." (Yakın bir dostuna hediye ettiği *Almanya Gurbeti* adlı kitabına düştüğü not - 4 Nisan 1980)

Bir gazetede Sinem Katıksız yazar adıyla da yazıları çıkmış olan Fethi Savaşçı'nın ailesine başsağlığı diliyor, onun şu inançlı sözlerini aktarmak istiyoruz: "Kendimi bildim bileli savaşıyorum, şimdi biraz daha güçlendik öyleyse daha yoğun savaşı sürdüreceğiz." (1980 yılında yine yakın bir dostuna hediye ettiği *Özel Ulak* adlı öykü kitabına yazdığı nottan).

Fethi Ağabey, sözünde durdun, ömrünün sonuna dek işçi sınıfının değerli bir savaşçısı ve sanatçısı oldun. Bizim de sana sözümüz olsun: işçi sınıfının güçlenmekte olan mücadelesi içinde yaşayacaksın.

Yayınlanmış eserleri

Ödemiş Şairleri Antolojisi (1958), *Irgat Hasan* (roman- 1963), *Duvarcı Hasan Usta* (şiirler- 1970), *Bu Sarı Biraları İçince* (şiirler- 1971), *İş Dönüşü* (öyküler- 1972), *Özel Ulak* (öyküler- 1973), *Taş Ocağında* (öyküler- 1975-1988), *Çöpçü Türküsü* (şiirler- 1976), *Almanya Gurbeti (mektuplar- 1977)*, *İş Arkadaşları* (şiirler- 1980), *Fırın Patlayınca* (öyküler- 1982), *Makinalar Çalışırken* (Almanca-Türkçe öyküler- 1983, *Duyuyor musunuz?* (şiirler- 1983), *İzmir'in İçinde İnce Minare* (şiirler- 1986), *Bir Ekmek Var Orada* (şiirler- 1986), *Ayva Kokulu Ev* (öyküler- 1986), *Almanlar Bizi Sevmedi* (roman- 1986), *München im Frühlingsregen* (Almanca öyküler, şiirler- 1987), *Kargalar* (öyküler- 1988), *Ekmekle Kitap* (roman- 1989).

Türk-İş'in kongresi yapılırken, sendikal konuda bir derleme yaptık.
Böylece, Türkiye'de nasıl işleyen, neleri savunan bir sendikal hareket olmalı sorusuna yanıt getirmeye çalıştık. Belirli bir anlayış çerçevesinde bu istemler tartışılabilir, değiştirilebilir, geliştirilebilir.
Ancak bunun ötesinde, buradaki istemleri geneliyle gerçekçi bulmayanlar çıkacaktır.
O zaman bilin ki, asıl gerçekçi olmayan onlardır.

NASIL BİR SENDİKAL HAREKET?

SENDİKAL MÜCADELE ANLAYIŞIMIZA İLİŞKİN GENEL BİR ÖZET

İşçi sınıfının sayısı, onun elinde çok önemli bir toplumsal güç kaynağıdır. Sendikalar, bu gücü örgütleyerek ve işçiler arasındaki rekabeti önleyerek kapitalist sömürüyü azaltmak, ücretleri ve çalışma koşullarını iyileştirmek için doğdu. Kapitalizm varolduğu sürece bu yönde kararlı bir mücadele verilmesi zorunludur.

Ekonomik-demokratik istemlerimizin ölçütü, burjuvazinin ne kadar verebileceği değil, toplumsal gelişmenin çıkarları açısından işçi sınıfının alması gerekenin ne olduğudur. Bu anlayışla doğru dürüst ücret sendikacılığı yapıp işçilerin haklarını koparmayan, daha ileri bir sendikacılığı hiç yapamaz.

Sendikal mücadele ile işçiler çeşitli başarılar kazanabilirler, ama asıl kalıcı başarı bu mücadele sürecinde işçilerin birliğinin sağlanmasıdır. Bu nedenledir ki sendikal birlik ilkesel bir konudur. Birlik içinde sendikalar, giderek sınıfın tam kurtuluşuna da hizmet eden örgütsel odaklar olmayı öğrenmek durumundadırlar.

İşçi sınıfı devrimcileri, yönetimde kimin olduğuna bakmaksızın tüm sendikalarda çalışır, propaganda yürütürler. Sendikaların er ya da geç kendi görüşlerini benimseyeceğini bilirler, sendikaları bölmezler, içinde çalıştıkları sendikanın disiplinini çiğnemezler.

SOMUT OLARAK SENDİKAL HAREKETE İLİŞKİN ÖNEMLİ BİRKAÇ GENEL NOKTA

Türk-İş'te sendikal birlik

Sendikal birlik, Türk-İş'te birliktir.

Bağımsız sendikalar Türk-İş'e katılmalıdırlar.

Ayrı bir konfederasyon olarak, burjuvazinin işçileri din temelinde bölme çabasına yarayan Hak-İş de Türk-İş'e katılmalıdır.

DİSK'e yapılan haksızlıkların hesabı sorulmalı, DİSK'in faşizm döneminde gaspedilen bütün mal-para varlığı faiziyle geri alınmalıdır. Ancak bu, Türk-İş'i güçlendirme yolunda kullanılmalı, DISK açılmamalı ve başka yeni bir konfederasyon kurulmamalıdır.

Türk-İş'in tüzüğünde yeralan "her işkolunda tek sendika" ilkesi ikircimsiz uygulanmalı, Türk-İş'te aynı işkolunda birden fazla sendika kalmamalıdır.

Türk-İş'in değişebileceği, geçirdiği değişimle kanıtlanmıştır. Mücadele, Türk-İş'i demokratik bir işleyişe, devrimci bir anlayışa kavuşturma yönünde olmalıdır.

Türkiye tekelleri dünya tekelleriyle içiçedir. Uluslararası alanda sendikal mücadele yükseltilmeden ülke çapında mücadele yetersiz kalır. Sendikal birlik yalnızca ülke çapında değil, uluslararası düzeyde de zorunluktur.

Sendikalar, üyesi oldukları uluslararası sendikal örgütlerin, mücadeleyi uluslararası düzeyde planlayıp örgütlemeleri ve uluslararası düzeyde eyleme geçmeleri için aktif çaba göstermelidirler.

Sendikalaşma

İşverenler ve onların devleti, işçiler arasında rekabeti kışkırtarak sömürüyü artırmaya çalışırlar. Burjuvazinin bu çabalarını sonuçsuz kılmak için, işçiler arasında sendikalı sendikasız, işli işsiz, sendikaya üye olabilen olamayan, şu sendikanın üyesi bu sendikanın üyesi vb. hiçbir ayrım kalmamalıdır. Kapitalizm koşullarında bu tam gerçekleşemez ama yine de işçi hareketinin gitmeyi hedefleyeceği yön budur. Bu genel doğrunun yanısıra, bir de Türkiye'de burjuvazinin özel olarak sendikasızlaştırma girişimleri vardır.

Bunların ışığında, sendikalar, işli ya da işsiz olan, küçük ya da büyük işletmede çalışan vb. tüm işçilerin sendikalaştırılması için ülke çapında yoğun çaba harcamalıdırlar. Bu olmadan sendikal birlik yeterince kapsamlı olamaz.

Bu kampanyayla da bağlı olarak sendikalar güçlendikçe engelleri yıkmak üzere şunlar amaçlanmalıdır:

a) İşyerlerindeki bütün sendikasız işçileri (çıraklar dahil) üye yapmak.

b) İşsiz işçilerin aidat ödemeden sendikalı olabilmelerini sağlamak.

c) A-B tipi, "memur", "sözleşmeli" gibi yapay ayrımları hiçe saymak.

d) Kafa-kol emeğini beraberce örgütlemek.

e) Serbest bölgelerdeki işçileri de sendikalaştırmak.

Genel greve ilişkin bir genel doğru

Son yıllarda genel grevden çok söz edildi. İşçi sınıfımızın buna gücü fazlasıyla vardır. Genel grev yapılır ve kazanılır. Ancak, bir koşulla:

"Eğer proletarya, düşmana karşı kullanılan siyasal basınç yöntemlerini mantıksal sonucuna götürmeye hazırlıklı değilse, bu yöntemlerin hiçbiriyle amacına ulaşamaz." Bir eylemin düşmanda yaratacağı tepkiyi, bu tepkiye işçinin yanıtını, yani eylemin tırmanışını hesaba katmak gereklidir. Eğer eylemin tırmanabileceği düzeylere yeterli hazırlık yoksa, sırf bu nedenle işçiye geri adım attırmak, işçiyi yenilgiye sürüklemek olanaklıdır.

Bu nedenle, genel grevin de olası mantıksal sonucuna karşı ciddi örgütsel hazırlık yapılmalıdır. Her fabrikada işçiler örgütlenmelidir. Ortaya çıkma olasılığı olan her duruma karşı tedbir alınmalıdır.

Devrimci siyasal merkez ihtiyacı

Bugün Türkiye'de devrimci bir siyasal merkeze ihtiyaç vardır. İşçi sınıfımız, bazı işkollarında işçi komisyonları kurarak bu soruna çözüm üretmeye çalıştı. İleri işçilerden oluşan bu komisyonlar, devrimci siyasal merkez boşluğunu gidermek üzere ortaya çıktı ama bazı küçük burjuva devrimci hareketlerin, bu komisyonları sendikal çerçeveye hapseden, kendi bölücülüklerine alet eden yanlış yaklaşımları yüzünden bu güzel gelişme şimdilik boğuldu. Bu komisyonlar yeniden gündeme geldiğinde, şuna dikkat etmek gereklidir:

Bu örgütlenme, sendikaların, sendikal mücadelenin tamamlayıcısı, sendikalar içindeki muhalefetlerin yol göstericisi olabilir, ama kesinlikle sendikal çerçeveye hapsedilemez. O, sendikal çerçevenin *ötesinde*, devrimci siyasal merkez örgütlenmesidir.

SENDİKAL İŞLEYİŞ

Seçim ilkesi

Tabanın söz ve karar sahibi olmasının temel yöntemi "seçim"dir. Sendika işyeri temsilcisinden genel merkeze dek her düzeyde yönetici seçimle işbaşına gelmeli ve ancak onu seçenlerce görevden alınabilmelidir.

Seçim esasları keyfi saptanmamalı

Sendika şube genel kurullarının delege seçimlerine esas olan işyeri guruplandırmaları ve delege sayıları, yönetimce keyfi olarak değil, önceden saptanmış esaslara göre belirlenmeli, kesin durum seçimlerden en az üç ay önce ilan edilmelidir.

Hükümet programı değil çalışma raporu

Genel kurullar için, hükümet programı özentisi, laf salatası dolu, geçen dönemin çalışmalarını cilalı bir sunuşla gözden gizleyen ve tüm sendikal hareket anlayışından bakıldığında kaynak israfı olan çalışma raporları değil, geçen dönem çalışmalarının net ve özlü olarak hesabını veren çalışma raporları.

Tasfiyecilik yok

Sendikalarda farklı görüşlerin serbestçe propaganda edilmesinin olanakları yaratılmalı, siyasal görüş farklılıkları nedeniyle üye tasfiyesi yoluna sapılmamalıdır.

Profesyonel sendikacının ücreti

Profesyonel sendikacının ücreti, o işkolundaki vasıflı işçi ücretini, aldığı hizmet ödentisi ise, sözleşmeyle bağlanmış kıdem tazminatını aşmamalıdır. Daha yüksek ücret isteyen araştırmacı olursa ve bunları çalıştırmak işin çıkarı açısından zorunlu bulunursa, özel kongre kararı alınmalıdır.

Kadın işçiler

Kadın işçilerin sendikal çalışmaya her düzeyde daha çok ve aktif katılmaları özendirilmelidir. Sendikalar, kadın üye ve aktif sendikacı sayısını artırmak için özel çaba harcamalıdırlar.

Ismarlama değil örgüt yayını

Sendika yayınlarının özel bürolar, şirketler tarafından hazırlanması doğru değildir. Bu gibi işler sendikaların kendi yetiştirdikleri kadrolarca yapılmalı ve sendika üyeleri de işe aktif katılmalıdır.

Bölge ve il temsilcilikleri

Sendikal hareketin toplu ve eşgüdümlü davranma yeteneğini geliştirmek için il çapında sendikalararası örgütlenmelere önem verilmelidir. Türk-İş'in atamalı bölge ve il temsilcilikleri seçimli bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Temsilcilik odası

İşyerlerinde sendikanın temsilcilik odası olmalı, temsilcinin sendikal çalışma süresi hiçbir şekilde kısıtlanamamalıdır.

Sendika binalarının açılış saatleri

Bugün birçok sendika şubesi akşamları ve hafta sonlarında kapanıyor. Oysa sendika işçilerin örgütüdür, işçinin mesai saatleri dışında, akşamları ve hafta sonları da açık olmalıdır. İşleyiş buna göre ayarlanmalı, uygun bir nöbet düzeni içinde üyelerin görev alması sağlanmalıdır. Özellikle grev sırasında, sendika şube binaları işçilerin karargahı olarak kullanılabilmelidir.

Toplu sözleşme komiteleri

Toplu sözleşme dönemi öncesinde her işyerinde toplu sözleşme komitesi kurulmalı, işçilerin görüşleri alınmalı, toplu sözleşme taslağı buna göre hazırlanmalıdır.

Disiplin kurulu

İşten çıkarmalara karşı alınacak en etkili önlemlerden biri, büyük çoğunluğunu seçilmiş işçilerin oluşturduğu disiplin kurulu uygulamasını yerleştirmektir.

İşçi sağlığı kurulu

İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda işverenin gerekli önlemleri alıp almadığını denetlemenin kilit aracı, işçi sağlığı ve iş güvenliği kurullarıdır. Sendikalar, bu kurulların kurulmasına öncülük etmeli ve bunları aktif işletmelidirler. Bu kurulun üye çoğunluğu, işyerinde seçilmiş işçilerden oluşmalıdır.

SENDİKAL-DEMOKRATİK İSTEMLER

Bunların bazıları ülke çapında sınıf mücadelesinin hedefleridir, bazıları ise sendikanın gücüne ve tutumuna bağlı olarak toplu sözleşmelerde elde edilebilir hedeflerdir.

Yasalara yama yetmez

Sendikalar, anayasanın ve iş yasaları dahil, tüm anti demokratik yasaların baştan sona kaldırılmasından yana mücadeleyi yükseltmelidirler. Sendikaların burjuvaziden ve onun devletinden bağımsızlığını, bunun yanısıra tüm emekçilerin tüm demokratik haklarını savunmalıdırlar. Tüm çalışanlar için eksiksiz sendikal haklar, YHK'nın kaldırılması vb. hep bu çerçevenin içinde kalan hedeflerdir.

Çocuk işçilerin hakları

Çocukların çalıştırılması, 12 yaşından başlayarak, yaşa göre günde 2-6 saat arasında sınırlandırılmalı, eğitimle işin eşgüdümü sağlanmalı ve çocuk sağlığına zararlı işkollarında tümden yasaklanmalıdır. Üretimde hatırı sayılır bir yer tutan bu işçi kesimine tam sendikal haklar tanınmalıdır.

Annelerin iki istemi

Kadın ya da erkek çalıştığına bakılmaksızın, bütün işyerlerinde kreş kurulmalıdır. Emziren analara üç saati geçmeyen aralıklarla, yarım saatin altına düşmeyen teneffüs izni tanınmalı, böyle anaların işgünleri 6 saate düşürülmelidir.

Kadın işçilere, kazançlarından kaybetmemek, bedelsiz ilaç ve tıbbi yardım almak koşuluyla, doğumdan önce ve sonra 8'er hafta ücretli izin verilmelidir.

Asgari ücret

Ülkedeki bütün ücretlere taban oluşturan asgari ücret, niteliksiz işgücünün değerini yansıtmalı, bunun için iki çocuklu bir ailenin fiziksel, toplumsal-kültürel tüm ihtiyaçlarını dikkate almalı, vergidışı bırakılmalı, her yıl, toplu sözleşme döneminin başlamasından *önce* net olarak saptanmalıdır.

Ücretler haftalık ödenmeli

İşçinin geçimini ayarlaması açısından, haftalık ücret daha iyidir. Ayrıca, kapitalistler, ücretleri ne kadar geniş aralıklarla öderlerse, kullandıkları bir metanın (bu durumda işgücünün) parasını o kadar geç ödemiş, yani o kadar bedava kredi kullanmış oluyorlar. Neden işçi kapitaliste faizsiz kredi versin? Ücretler haftalık ödenmelidir.

Ek "yardım"ların çıplak ücrete katılması

Sendikalar uzun yıllardır, çıplak ücretin yanısıra çok sayıda ayni-nakdi ek ödeme almaya dayalı bir toplu sözleşme düzeni uyguluyorlar. Bu, ilk bakışta, çeşitli kalemler altında işçiye daha yüksek ücret sağlıyormuş izlenimini uyandırıyor. Ama gerçekte böyle değildir.

Tam tersine, bu yöntemle, bütün işçilerin işgücünün karşılığı olarak her zaman elde etmeleri gereken gelir, yalnızca bazı zamanlarda bazı işçilere veriliyor. Örneğin, her işçinin, bir yakını öldüğünde onun cenazesi için yeterli parasının her zaman olması gerekirken, bu parayı yalnızca bir yakını ölen işçi alabiliyor.

Bu durum, ortalama işçiye göre belirlenen işgücü değerinden, kişilerin o an içinde bulunduğu koşullarda somut olarak ihtiyacı olmayan kalemleri düşerek işverenlerin ek kâr etmesini getiriyor. Farklı işyerlerinde aynı işi yapan işçiler arasında ücret eşitsizliğini körüklüyor. Üstelik, işveren ödemesi gerekenden daha az ödediği halde, yardımsever baba havaları atarak sınıf çelişkilerini bulandırabiliyor.

Sendikalar, gerçekten farklılık gerektiren fazla mesai-vardiya-gece zammı gibi ek ödemelerin dışındaki bütün ayni-nakdi ödemelerin, çıplak ücrete katılmasını sağlamalıdır. Bunun getireceği, primlerin artması vb. sakıncalar ayrıca ele alınmalı, örneğin primlerin tümünü işverenlerin ödemesi gibi yollardan giderilmelidir.

Kıdem tazminatı

Aynı işte çalıştıkça işçi ustalaştığı için, onun işgücünün değeri artar. İşe girilen zamanla çıkılan zaman arasında biriken bu değer farkı, işçinin ücretinin bir bölümüdür ve işçi işten çıkarken kıdem tazminatı olarak ona ödenmektedir. İşverenin işçinin bir kısım ücretini işçi işten çıkarken ödemesi, işçinin işverene faizsiz kredi açması demektir.

Kıdem tazminatı ücrete katılıp işçiye peyderpey ödenmelidir. Kıdem, işyerine değil işe bağlanmalıdır. Kıdem tazminatı işsizlik parası değildir ve öyle sayılmamalıdır. İşsiz işçiye ayrıca işsizlik parası ödenmelidir

Zorunlu tasarruf istemiyoruz

Burjuvazi, emekçilerden zorun "tasarruf" vb. toplayarak, devl alenen finanse ediyor. Zorun tasarruf kaldırılmalı, yapılan k sintiler, birikmiş faizleriyle b likte hemen geri ödenmelidir.

İzin parası

İşçinin yıllık izin süresin aldığı ücret, bırakın tatil ya mayı, karnını doyurmaya b yetmiyor. İşçiye, izin öncesin bir kerede, net olarak izin para ödenmelidir. İzin parası, yıl brüt ücretin yüzde 10'undan olmamalıdır.

İşçi alacakları

İşverenlerin, hem çalışan he de işten çıkartılan işçi yığınla na yüzmilyarları bulan ücr ikramiye, tazminat vb. bor vardır. Tüm işçi alacakla faizleriyle birlikte hemen, pe ödenmelidir. İşverenin iflası d rumunda, ilk alacaklı hak banka vb. gibi alacaklıla değil, işçilerin, sonra SSK'n sonra öteki alacaklıların olm lıdır.

Yaşa değil işe göre ücre

Çıraklara yaşa göre ücret uy laması kaldırılmalıdır. Çırak rın başlangıç ücreti, yaptık işteki vasıfsız işçi ücretin daha az olmamalı, ücret v artışıyla orantılı olarak yüks tilmelidir.

Çalışma süresine ilişkin

Bütün işçiler için 7 saa işgünü (35 saatlik iş hafta tehlikeli ve sağlığa zararlı işle 4-6 saatlik işgünü.

Tüm işçilere, haftada saatin altına düşmeyen, kesi siz hafta tatili.

Mesai başında ve bitimi kart basma, işyerinin dış k sında olmalıdır.

Bugünkü biçimiyle fazla sai kaldırılmalı, zorunlu old durumlarda çifte ücret, gö lülük ve kısa süre esa oturtulmalıdır.

Kurulların en az yarısı i

İş ve çalışma yaşamıyla i uyuşmazlıklara bakan tüm y ve hakemlik kurullarının, di lin kurullarının, en az ya işçilerin seçtiği temsilcile oluşmalıdır.

Meslek eğitimi

İşçinin bütün serveti işgücü Sendikalar, işçilerin, işver yasal ve parasal yükümlü altında meslek geliştirme naklarından yararlanmaları mücadeleyi yükseltmelidirl

İşçi sağlığı ve iş güvenliği

Her işyerinde işyeri he

olmalıdır. Tüm işyerlerinde işçiler, işverenin yasal ve mali sorumluluğu altında, her altı ayda bir, tam sağlık denetiminden geçirilmelidir. Sendikalar, tehlikeli ve sağlığa zararlı işlerde işverenin bütün önlemleri almasını gözetmelidir. Bu tür üretimin yapıldığı işyerlerinde meslek hastalıkları uzman hekimi bulunmalı, sağlık denetimi her üç ayda bir yapılmalıdır.

Sendikalar, işverenin işçilere, iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı eğitim ve korunma araç-gereci vermesini denetlemelidirler. Tüm işyerlerinde tam örgütlü yıkanma, soyunma odalarının kurulması, sabun vb. temizlik malzemelerinin bulunması sağlanmalıdır.

Çevre sorunları

Kazlıçeşme, İzmit körfezi, Murgul gibi yüzlerce örnekten de açıkça görüldüğü gibi, çevre sorunlarının ana kaynağı, kapitalizmin, işçi sınıfını ve emekçi halkı kötü koşullarda çalıştırması ve yaşatmasıdır. Çevre sorunları en başta işçi sınıfının sorunudur. O mücadeleyi yükseltmedikçe burjuvazi bu sorunları çözmek için genellikle kılını kıpırdatmaz.

Sendikalar, işyerlerinde gaz, sıvı ya da katı atıkların çalışma ve yaşam koşulları, çevre sağlığı açısından etkilerini araştırmalı, işyerlerini çevre sorunlarına karşı mücadelenin odağı yapmalı, bu konuyu toplu sözleşmelerde gündeme almalıdırlar. Bu uğurda, uluslararası sendikal örgütlerle birlikte aktif mücadeleyi yükseltmelidirler.

İşten çıkarmalar tensikatlar

İşverenler, teknolojiyi geliştirme, aynı sayıda işçiyi daha yoğun çalıştırarak üretimi artırma ve ücret düzeylerini düşürme uygulamalarının bir sonucu olarak, işten çıkarmalara, tensikata gidiyorlar.

İşçi sınıfı teknolojinin gelişmesine değil, ancak bunun faturasının kendisine ödetilmesine karşı çıkar. Teknolojik gelişme nedeniyle tensikata uğrayan işçiler için, yeni bir işdalında tam meslek eğitimini sağlamaya ve bu arada ailesini geçindirmeye yetecek özel bir tazminat istenmelidir. Sendikalar bunun elde edilmesi için mücadeleyi yükseltmelidirler.

İşçileri daha yoğun çalıştırarak ya da sözleşme kapsamı dışında ucuz işgücü bularak sömürüyü yoğunlaştırmak için işçi atmaya karşı tek ana güvence, işli işsiz tüm işçilerin birliği ve militan dayanışmasıdır. Yalnızca işçi çıkarılmasını engellemek yetmez, işsiz kalmış işçilerin haklarının da savunulması gereklidir.

Bir yandan işyerlerinde işçi çıkarmanın, çoğunluğu seçilmiş işçilerden oluşan disiplin kurullarınca denetlenmesi toplu sözleşmelerde bir hak olarak elde edilmeli, bir yandan kapsamlı bir işsizlik sigortası için mücadele edilmeli, bir yandan da işten çıkarılmış ve iş bulamamış işçilerle her türlü dayanışmanın yaratıcı yolları bulunmalıdır. Örneğin, işli-işsiz işçi dayanışma sandığı kurmak gibi yollara başvurulabilir. Ayrıca, kimi işyerlerinde varolan ve bugün işveren için bir sermaye havuzu işlevini gören işçi yardımlaşma sandıkları, sendikaların aktif çabasıyla işverenlerin denetiminden kurtarılarak, işli-işsiz işçi dayanışması amacına hizmet eden kuruluşlar durumuna getirilmelidir.

Tam kapsamlı sosyal sigorta

Tüm emekçileri, her türlü durumda kapsayacak bir sosyal sigorta sistemi oluşturulmalıdır. Çıraklar, öğrenci işçiler, yarımgün, evde, geçici vb. çalışan tüm işçiler, bu sigortanın kapsamına alınmalıdır. Bu sigorta, hastalık, yaralanma, sakatlık, yaşlılık, meslek hastalıkları, doğum, dul kalma, yetimlik ve işsizlik vb. her türlü durumu kapsamalıdır. Sigorta primlerinin tümü kapitalistler ve devlet tarafından karşılanmalı.

İşsizlik tazminatı, iş bulup belli bir süre çalışmış olmak koşulu aranmadan, işsiz olarak kayıtlı herkese, aileleri de hesaba katılarak ödenmelidir.

Emeklilik, yaşa göre değil, çalışma süresine göre belirlenmelidir. Emekçiler arasında ayrıcalıklı bir gurup yaratmaya ve sosyal güvenlik sistemini kârlı bir şirkete dönüştürmeye yönelik süper emeklilik, vb. uygulamalar kaldırılmalıdır.

SSK, ES ve Bağ-Kur'u da içine alarak, kentteki ve kırdaki bütün emekçi kesimler için ortak bir sigorta kurumuna dönüştürülmelidir. Kurumun tüm yönetim ve denetimi işçilere devredilmelidir. SSK genel kurulu her yıl toplanmalı ve yönetimi seçmelidir. Sigortasız işçi çalıştıran işyerlerini saptamak, sigortasız işçileri sigortalamak ve tüm işverenlerin prim borçlarını toplamak hak ve yetkisi de tümüyle SSK'ya geçmelidir.

İşverenlerin SSK'ya olan eski prim borçları, faizleriyle birlikte hemen ödenmelidir. Cari prim alacakları ise işverenin banka hesabından her hafta otomatik olarak kesilmelidir. SSK kasasında biriken sigorta fonları, sosyal sigorta sistemini güçlendirici, işçilerin ve emekçilerin iş ve yaşam koşullarını iyileştirici yönde, SSK genel kurulunun kararları doğrultusunda kullanılmalıdır.

Sözleşme süresi

Hayat pahalılığı, sözleşmelerle alınan zamları hızla küçülttüğü gibi, genellikle düşük belirlenen 2.yıl zamlarını da iyice anlamsızlaştırıyor. Sendikalar, toplu sözleşme görüşmelerinde Türk-İş'in bu konudaki ilke kararını kararlılıkla uygulamalı, toplu sözleşmelerin süresi 1 yıl olmalıdır.

Sözleşmenin yürürlüğe girmesi

Sendikalar, sözleşmeyle elde edilen hakların tümünün, grevde geçen süre de dahil eski sözleşmenin bitiş tarihinden itibaren geçerli olması için mücadeleyi yükseltmelidirler.

İşkollarının azaltılması

İşçilerin istem ve mücadele birliğini daraltmak için burjuvazinin işkollarında yapay ayrımlar yaratmasına karşı sendikalar, işkolları sayısının azaltılması istemini öne çıkarmalıdırlar.

Gurup sözleşmesi

İşverenlerin kendi işçi düşmanı çıkarlarına uygun gurup sözleşmeleri önermeleri ve bazı sendikacıların da buna karşı işçilerin toplu mücadelesinden ürkmeleri nedeniyle gurup sözleşmesi kötü birşey gibi yansıtıldı. Bu düzeltilmelidir. Sendikalar daha büyük, daha kapsamlı gurup sözleşmeleri, işkolu ölçeğinde hatta uluslararası ölçekte sözleşmeler için mücadeleyi yükseltmelidir.

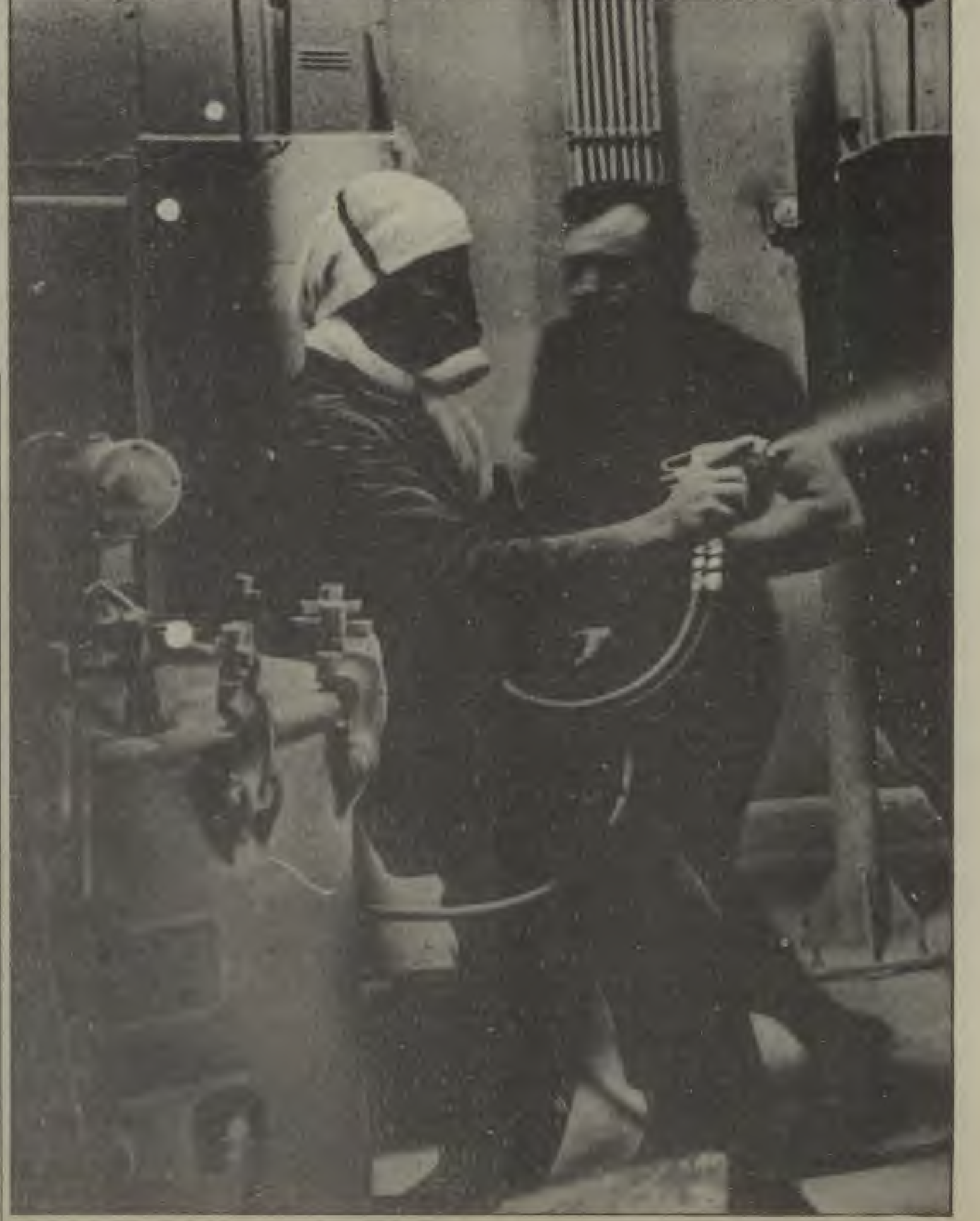
İş guruplandırma sistemi

Burjuvazinin kendi çıkarlarına uygun olarak hazırladığı ve dayattığı, patron yanlılarına daha yüksek ücret ödemeyi, ücret farklılıklarını artırarak işçileri bölmeyi vb. hedefleyen iş guruplandırma sistemine karşı çıkarken, bazı sendikalar iş guruplandırma sisteminin (İGS) kendisine de karşı çıkıyorlar. Bu yanlış tutum düzeltilmelidir.

Eşit işe eşit ücret, çeşitli işlerin bilimsel temelde sınıflandırılmasını ve guruplandırılmasını gerektirir. Sendikalar, burjuvazinin dayattığı iş guruplandırma sistemine, kendi önerileriyle karşı çıkmalıdırlar. Türk-İş, tüm işkolları için bilimsel bir iş guruplandırma sistemi (İGS) hazırlamalıdır.

Gurup sözleşmesi toplu mücadele demektir

Gurup sözleşmesi işvereni korkutsun

Gurup sözleşmeleri güçlü bir sınıf mücadelesi vermenin gereğidir. Yaşam, işçi sendikalarının daha kapsamlı, daha iyi gurup sözleşmelerine hazırlık yapmalarını, bir yandan da işkolu sözleşmelerini, hatta uluslararası ölçekte sözleşmeleri hedeflemelerini gerektiriyor.

Gurup sözleşmesi, en genel anlamıyla, bir işkolunda belli bir sendikaya üye işçiler adına, birden fazla işverenle toplu sözleşme imzalanması demektir. Bugün petrol-kimya-lastik işkolundan, metal işkolundan, deri ve tarım işkollarına kadar geniş bir alanda gurup sözleşmeleri imzalanıyor.

Bazı sendikacılar, Türkiye'de kapitalist gelişmenin vardığı aşamayı, tekellerin, finans-kapitalin örgütlülüğünü ve devletle içiçe geçmişliğini, özellikle de yarattığı işçi sınıfının dev potansiyelini kavrayamadıkları ve akıllarınca küçük işverenleri korumaya kalkıştıkları için gurup sözleşmelerine karşı çıkıyorlar. Oysa, Adana Petrol-İş'te Akgübre greviyle ilgili olarak yapılan sohbette de ortaya çıktığı gibi, işçiler gurup sözleşmesinin gerekliliğini çok iyi görüyorlar.

Gurup sözleşmesinin işçi sınıfı açısından olumsuz hiçbir yanı yoktur. Gurup sözleşmesi, işçilerin istem ve mücadele birliğinin sağlanmasını hızlandırır, her işkolunda tek, merkezi ve dev sendikalar oluşturulması, uluslararası sendikal örgütlerle aktif işbirliği yapılması eğilimini güçlendirir. Toplu mücadele demektir. Bu da, tek tek işyerlerinde öne çıkan ekonomik-demokratik mücadele hedeflerinin, tüm sınıfın devrimci siyasal mücadelesiyle bağlanmasını kolaylaştırır.

Sendikalar toplu sözleşme çalışmalarını, gurup sözleşmesi hedefinden yola çıkarak, doğru dürüst hazırlamadıkları sürece, işverenler, görüşmelerde kendi "ilkelerini", kendi istemlerini elbette dayatırlar. Buna karşı işçi sendikaları, gurup sözleşmesine burun bükmeyip, kendi doğru ilkelerini geliştirmek zorundadırlar.

Gurup sözleşmesi, o işkolunda işgücünün karşılığını belli bir standarda oturtmayı, aynı işler için alınan ücretleri (gurubun en yüksek ücretlerini temel alarak) bütün gurupta eşitlemeyi hedeflemelidir. İşyerinin küçük ya da büyük oluşu, işçinin aynı iş için aynı ücreti istemesine engel değildir.

Eşit işe eşit ücret istemi, işçinin yaptığı işin bilimsel temelde sınıflandırılmasını ve işin niteliğine göre birbirine yakın, benzer işlerin guruplandırılmasını istemek demektir.

Bu konuda işverenlerin yaklaşımını biliyoruz. İşverenler, "eşit prodüktif emeğe eşit ücret" gibi aldatmacaları öne sürerek, eşit işe eşitsiz ücret ödemeyi hedef alan, işçilerin taban ve tavan ücretleri arasındaki farklılığı artıran ve işe değil, işçinin işverene tutumuna göre vb. ölçütlerle işçiyi sınıflandıran bir iş guruplandırması sistemini (İGS) dayatıyorlar. Buna karşı işçi sendikalarının "işçilerin İGS'si"ni hazırlayıp, toplu sözleşme görüşmelerinde minimum koşul olarak öne sürmeleri gerekir.

İGS hazırlamak, büyük ve yoğun bir bilimsel araştırmayı, birçok sendikanın eşgüdümlü çabasını gerektirir. Bu nedenle güçler birleştirilmeli, Türk-İş'in merkezi araştırma bürosu güçlendirilmelidir. Türk-İş, farklı işkolları için, işçi sınıfı açısından bilimsel bir iş guruplandırması sistemi hazırlamalıdır.

35 saatlik iş haftası istemi tartışılıyor

İşçilerin çalışma süreleri konusu, Almanya, İngiltere gibi ileri kapitalist ülkelerde olduğu kadar, Türkiye'de de tartışılıyor.

Deri işçilerinin geçen yıl Kazlıçeşme'de tartıştıkları 35 saatlik iş haftası istemi, bu yıl daha da yaygınlaşıyor. Örneğin, Adana'da Sasa işçileri arasında da şimdi bu konu tartışılıyor.

Bölgenin binlerce işçi çalıştıran dev fabrikalarının başında gelen Sasa'nın Petrol-İş üyesi işçilerine toplu sözleşme anket formları dağıtıldı ve sonuçlar toplanıyor. Ancak, oportünistlerin ve revizyonistlerin, dünyanın her yerinde burjuvaziyle elele vererek işçi sınıfının mücadelesini baltalama çabaları, burada, Adanada'da da sürüyor. Bunlar, "burjuvazi fazlasını veremez nasılsa, o halde biz 40 saat isteyelim" diyorlar.

Toplu sözleşme görüşmelerinde 35 saatlik iş haftası istemi yükseltilmelidir. Bu, Türkiye için gerçekçi bir istemdir. İşsizlik eğer 4-5 milyonluk rakamlara ulaşmışsa, bu ülkede buna tek çözüm iş saatlerinin kısaltılmasıdır. Bugünkü işsizlikle burjuvazi kârına kâr katmaktadır. Bir yandan ücret düzeyleri artırılmalı, bir yandan da iş saatleri kısaltılmalıdır.

İşçi sınıfına "burjuvazi vermez istemeyelim" diyenler, toplu sözleşmelerde işçi sınıfının haklı istemlerini değil, kendilerinin burjuvaziden dilenebileceklerini hesaba katıyorlar. Burjuvazi elbette vermek istemez ama işçi sınıfı almalıdır. Kazlıçeşme'den Sasa'ya kadar uzanan 35 saatlik iş haftası istemi, işli-işsiz tüm işçi sınıfımızı sarmalıdır.

Son gelişmeler, Sovyetler hâlâ devrimci merkez midir sorusunu akla getiriyor

Devrimci merkez yerli yerinde duruyor

Sovyetler Birliği ve SBKP yönetimi ne kadar yanlış, uzlaşmacı, hain bir siyaset izlerse izlesin, Sovyetler Birliği, en ileri sosyalist ülke olarak kaldığı sürece, *nesnel* olarak devrimci merkezdir. Nitekim, Sovyetler'deki olayların tüm dünyada yaptığı etkinin büyüklüğü bunu kanıtlamaktadır.

Bu yazıda, "sosyalist sistemin şimdiki durumu ve devrimci merkez" konusuna değinmek istiyoruz.

Bilindiği gibi, 1985'te kabul edilen bir belgede şöyle deniyor:

"Dünya sosyalist sisteminin ana gücü olan Sovyetler Birliği, ekonomik ve toplumsal yönden en gelişmiş sosyalist ülke olarak, işçi sınıfı hareketinin en yüksek boyutlara ulaştığı yerdir. Yani dünya devrimci merkezidir. Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi oluşu *nesnel* bir konumdur.

"Dünya devrimci merkezinin, dünya devrim sürecine derin bir etkisi vardır."

Başını Sovyetler'in çektiği sosyalist sistemin izlediği siyaset, oportünizmin son yıllardaki evrimiyle birlikte, artık dünya işçi sınıfının savaşımına destek ve dayanak olmaktan hepten çıkmıştır. Gorbi ve hempalarının çizgisi, tam tersine dünya devriminin önünde güçlü bir engel oluşturmuştur. Emperyalizmle uzlaşan bu çizgi, sosyalist ülkelere büyük zarar veriyor, dünyanın sıcak yerlerinde, zayıf halkalarda, işçi sınıfının, ezilen halkların devrimci savaşımını düpedüz bastırma işlevi görüyor. Bu durumda, Sovyetler Birliği yine devrimci merkez midir? Bu soruyu yanıtlamaya çalışacağız.

Önce devrimci merkez nedir, ne değildir onu bir hatırlayalım.

Devrimci merkez neresidir?

Dünya devrimci merkezi neresidir sorusuna *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* adlı bir kitapta şöyle cevap verilmiş:

"Dünya devrimci merkezi, proleter hareketinin, proleter savaşımının en yüksek aşamaya ulaştığı yerdir." (*agy,* 5. basım, s.31)

Bundan sonra, devrimci merkezin tarih içindeki değişimi de şöyle açıklanmış:

"Kapitalizmin çelişkilerinin keskinleşmesine ve proleter savaşımının yükselen boyutlarına bağlı olarak dünya devrimci merkezi ilk önce *İngiltere*'de yer aldı. Daha sonra Fransız proletaryasının şanlı savaşımına bağlı olarak, devrimler döneminde *Fransa*'ya geçti. 1871 Paris Komünü ayaklanmasının kanla bastırılmasından sonra Fransa'da proleter hareketi duraklayıp geri çekilirken, bu kez devrimci merkez *Almanya*'ya kaydı. Bu durumu Marks ve Engels *Manifesto*'da açıkladılar. Daha sonraları Lenin de aynı konuya değindi ve şöyle yazdı: 'İngiltere, Engels'in dediği gibi burjuvazinin, burjuva aristokrasisi yanında proletaryadan da burjuvalaşmış üst kesim yarattığı bir ülke modelidir. Birkaç çeyrek yüzyılda bu gelişmiş kapitalist ülke proletaryanın devrimci savaşımında geri kaldı. Fransa 1848 ve 1871'de burjuvaziye karşı dünya tarihine önemli katkılar yapan iki şanlı işçi sınıfı ayaklanmasıyla proletaryanın gücünü tüketti. Bundan sonra uluslararası işçi sınıfı hareketinde liderlik Almanya'ya geçti.' (Lenin, 'Üçüncü Enternasyonal ve Tarihteki yeri', *Toplu Yapıtlar,* İng. basım, c.29, s.309)

"En batıdan başlayıp Almanya'ya kayan gelişme burada durmadı. 'Uluslar hapishanesi' adını almış Çarlık Rusyası 19. yüzyıl sonunda kazan gibi kaynamaya başladı. Marks ve Engels'in *Manifesto*'nun 1882 Rusça basımına yazdıkları önsözde belirttikleri gibi 'Rusya Avrupa'da devrimci eylemin öncüsü oldu'. Dünya devrimci merkezi Rusya'ya geçti. Aynı fikri Lenin de *Ne Yapmalı*'da yineledi." (*Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye,* 5. basım, s.31-32)

Görüldüğü gibi, o dönemde dünya devrimci merkezi işçi sınıfıyla burjuvazinin en çok kapıştığı, devrimin en yakın olduğu ülkede oluyordu. Devrimci hareket burjuvazi tarafından bastırılırsa, işçi sınıfıyla burjuvazinin kozları paylaşma noktasına geldikleri başka bir ülkeye kayıyordu. O dönemde zayıf halka ile devrimci merkez üstüste düşüyordu. Emperyalist-kapitalist zincirin, kopma olasılığı en yüksek olan halkasıyla sınıf savaşımının en üst aşamaya geldiği ülke aynıydı. 1917 Bolşevik devrimiyle birlikte zayıf halka ile devrimci merkezin birlikteliği son buldu. Devrimci merkezin anlamı artık değişti. "Sınıf savaşımının en yüksek aşamaya ulaştığı yer"in ölçütü, devrimi gerçekleştirmek değil "sınıfsız toplumu kurma savaşımı vermek" oldu.

Bu konu bir başka yerde de şöyle açıklanmış:

"Dünya devrimci merkezi proleter hareketinin dünyada en yüksek aşamaya ulaştığı yerdir. Sosyalizmi, ardından sınıfsız toplumu kurma savaşımı, dünya proleter hareketinin bugün ulaştığı en yüksek aşamadır. 'Sömürüsüz, sınıfsız, özgür bir dünya yaratma savaşımı, fabrikalarda, tarlalarda her gün tarihten gelen eşitsizliklerin üstüne çıkarak sosyalizmi üretme savaşımı en yüksek sınıf hareketidir.'

"(...)

"Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi oluşu, doğru ya da yanlış siyaset izlemesiyle bağlı olmayan nesnel bir konumdur. Bir benzetme yapacak olursak, kapitalist toplumda işçi sınıfının tarihsel rolü nasıl belirli bir anda izlediği siyasete bağlı olmayan bir gerçekse, bu da öyledir... Dünyadaki temel rolü ve görevi uluslararası devrime yardımcı olmaktır."

Kısaca devrimci merkezin ne olduğunu, ve Sovyetler Birliği'ne neden devrimci merkez dendiğini gördük. Bunların ışığında, Sovyetler Birliği'nin son durumunu gözönüne alarak ona hâlâ devrimci merkez diyebilir miyiz? Diyebiliriz ve deriz. Çünkü, Sovyetler Birliği ve SBKP yönetimi ne kadar yanlış, uzlaşmacı, hain bir siyaset izlerse izlesin, Sovyetler Birliği, en ileri sosyalist ülke olarak kaldığı sürece, *nesnel* olarak devrimci merkezdir. Nitekim, Sovyetler'deki olayların tüm dünyada yaptığı etkinin büyüklüğü bunu kanıtlamaktadır.

Olası değişmeler neler olabilir?

Ancak Gorbi ve hempalarının yönetiminde bir devrimci merkez, devrimci merkez olmanın nesnel olarak sağladığı büyük etkinlik kanallarından, devrimleri engelleme ve sosyalizmin kazanımlarını emperyalizme peşkeş çekme yönünde bir öznel etki yayıyor. Sovyetler Birliği devrimci merkezdir, ama ne yazık ki konumunu çok kötüye kullanan bir devrimci merkezdir.

Kuşkusuz bu kalıcı olabilecek, hep böyle sürebilecek bir durum değildir. Ama Sovyetler bir çırpıda sosyalistlikten çıkıp kapitalist olacak da değildir. Orada kavga yeni yeni kızışıyor. Kavganın sonucu henüz hiç belli değildir.

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye adlı kitapta devrimci merkezin başka bir ülkeye kayması konusunda da şöyle denmiş:

"Dünya devrimci merkezi artık hiç değişmez mi? Değişebilir. Devrimci merkezin proleter hareketinin yükseldiği aşamalara bağlı olarak yer değiştirdiğini söylemiştik. Proleter savaşımının, sosyalist devrim ve sosyalizm kuruculuğundan daha yüksek aşaması, gelişmiş sosyalizm kuruculuğu, sonra sınıfsız toplumun maddi-teknik temellerinin atılması ve sonunda sınıfsız toplum aşamasıdır. Dünya devrimci güçlerinin merkezi olma durumu bundan böyle bu aşamalara bağlı olarak ya da aynı aşama içinde daha ileri gitmesiyle yer değiştirebilir. Lenin'in dediği gibi en ileri sosyalist ülkeyi ekonomik ve toplumsal alanlarda geçebilen, üretim güçlerinin gelişimini onun üstüne çıkarabilen bir başka sosyalist ülkeye ve yalnızca bu ülkeye geçebilir." (*agy,* s.32)

Bu alıntının ve öteki alıntıların ışığında akıl yürütmeye çalışalım.

Yukarıda sözünü ettiğimiz kavganın sonucunda doğru güçler kazanırlarsa, Sovyetler Birliği, eskisinden de daha sağlıklı bir devrimci merkez olabilir.

Diyelim Sovyetler'de doğru güçler kavgada yenildiler ve hainlerin yönetiminde koca Sovyetler, yıllar içinde adım adım kapitalizme geri döndü. Dünyada devrimlerle beslenmezse, yaşayan sosyalizmden geri dönüşün bir olasılık olduğunu Marks ve Engels yazmışlardır.

Bu olursa o zaman başka sosyalist ülke kaldı mı, kaldıysa hangisi en ileri olanı diye bakacağız. Hangisiyse o devrimci merkezdir. Başka sosyalist ülke kalmadıysa, o zaman ne yazık ki, tarihin zigzaglı gidişatı, devrimci merkez ile zayıf halkayı yine kavuşturmuş demektir.

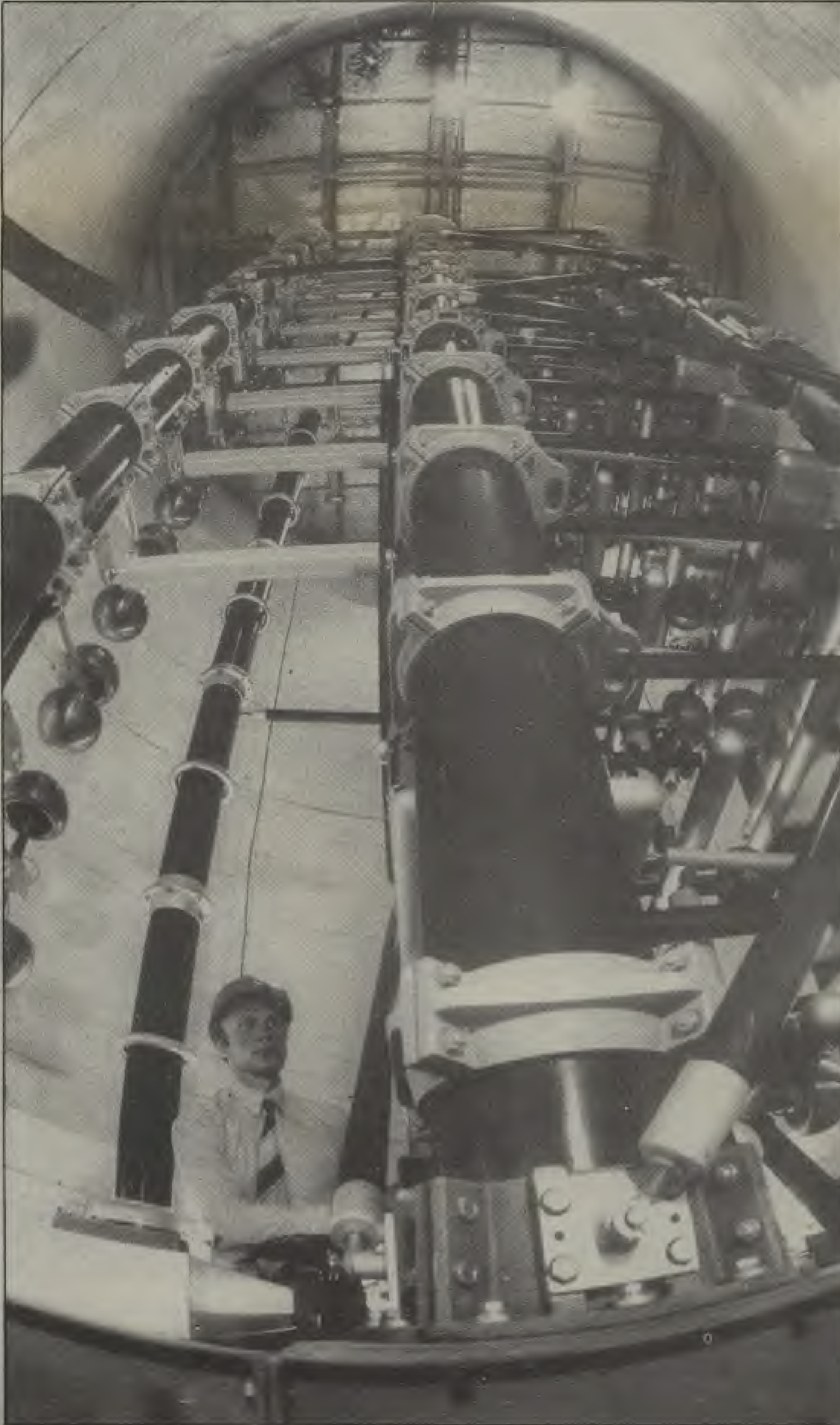
Yani, devrimci merkez ancak başka bir sosyalist ülkeye geçebilir fikri, sosyalist ülkelerin varlığı koşullarında geçerlidir, bu varsayım temelinde söylenmiştir. Sosyalist ülke kalmazsa, o zaman devrimci merkez ile zayıf halka aynıykenki duruma döneriz.

Hemen belirtelim ki, bütün bu varsayımları, teorik bakışımız berrak olsun diye yaptık. Pratik olarak bu tür olasılıkların daha çok uzağındayız. Gelişmelerin çok hızlı olmasını emperyalizm bile istemiyor, kendi sandalının da alabora olmasından çekiniyor. Kaldı ki Gorbi çizgisinin önünde çok korkutucu bir engel, sosyalizmin kazanımlarına alışmış koskoca Sovyet işçi sınıfı engeli var. O, eninde sonunda topuzu Gorbi çizgisinin kafasına indirecektir. Ayrıca devrimini yapmamış çeşitli ülkelerde burjuvaziyle kapışmaya hazırlanan işçi sınıfı hareketleri var. Türkiye neden sırada olmasın?

Burjuvazi büyük bir gürültü koparıyor ama çöken sosyalizm değil, olgunlaşan oportünizmdir. Dünya işçi hareketi 1914'lerde Kautsky ve hempalarından ayrışma süreci yaşadığı gibi, 1990'larda da Gorbi ve hempalarından ayrışma süreci yaşıyor. Bu ayrışma sonucunda dünya işçi sınıfı, dünya devrimine daha da yakınlaşacaktır. Sel gider kum kalır.

Yaşasın dünya devrimi!

Mesut Çağlar

Sosyalist ülkelerin sorunları çarpık yansıtılıyor

Gerçeği doğru yansıtacağız

Sosyalist ülkelerdeki gelişmeler, son sıralarda emperyalist basının da, Türk basınının da sayfalarından inmiyor. Hepsi birden, sosyalizmin "ölüm" haberlerini verebilmek için yarışıyorlar.

Burjuva basın, gelişmelerin gerçek içeriğini açık eden bilgileri ya yayınlamıyor, ya da iyice saptırarak yayınlıyor. Emperyalist ülkelerdeki basının kapitalizm kapısını açmaya kararlı biri olarak tanıttığı Gorbaçof'u, Türkiye sol hareketinin örnek alması gereken "modern bir devrimci" olarak tanıtmaya çabalıyor. Solcu geçinen bazıları da bu koroda yerlerini alıyorlar. Gorbaçof reformlarının "Ekim Devrimi ile" kıyaslanabilecek(!) türden bir "devrim" olduğunu ileri sürüyorlar.

İşçi sınıfı hareketinin, devrimci hareketin tabanındaki onbinlerce militanın, sosyalist ülkelerdeki gelişmelerle ilgili olarak doğru bilgi edinmeye, doğru, Marksist değerlendirmeye gereksinimi var. *İşçinin Gazetesi,* okurlarını bu anlayışla, sosyalist ülkelerdeki gelişmeler hakkında olabildiğince ayrıntılı ve sık bilgilendirecek, işçi sınıfı devrimcisinin sorumluluklarını yerine getirecektir.

Burjuva demokrasisi kabul edildi

Macaristan'da perestroyka

Macaristan'da Macar Sosyalist İşçi Partisi'nin (MSİP) kongrede kendini feshetmesinin ve yeni bir partiyi (MSP) kurmasının ardından hızlı gelişmeler oldu. Ülkenin adı ve anayasası değiştirildi.

"Halk cumhuriyeti" yerine "cumhuriyet" sözcüğünü benimseyen yeni geçici anayasa, "burjuva demokrasisinin ve demokratik sosyalizmin değerlerinin eşit ölçüde varolacağını" vurguluyor. Anayasa, bu çerçeve içinde çok partililiği, yasama-yürütmenin ayrılığını, bir tür güçlü devlet başkanlığı sistemini, pazar ekonomisi ilkelerini, "plan ekonomisiyle özel mülkiyetin birliğini" öngörüyor.

Anayasayla güvence altına alınan "burjuva demokrasisinin" ne anlama geldiğini, parlamentoda ivedilikle kabul edilen yeni bir yasa güzel gösterdi. Bu yasayla, siyasal partilerin işyerlerinde örgütlenmesi yasaklandı. (Bu alanda bir tek komünistler örgütlüydü.) Ordu ve polisteki örgütlenme ise bir yıl içinde kaldırılacak. Yasa ayrıca, işçi milisini de feshediyor.

Bu arada, MSİP'nin Grosz ve Berecz gibi bazı eski liderlerinin, en son kongreyi tanımadıkları, eski partiyi 'yaşatmak üzere aralık ayı içinde kongre toplayacakları bildiriliyor. Ayrı bir komünist parti kurma girişimleri de sürüyor.

Eski partinin 750 bin dolayındaki üyesinden yalnızca 22 bininin yeni sosyal demokrat MSP'ye üyelik başvurusu yapmış olması, sevindirici bir gelişmedir. Macaristan işçi sınıfı, bu tutumuyla, partiyi likide edenlerden hoşlanmadığını gösterdi. Bu durum MSP'yi öylesine tabansız bıraktı ki, partinin başındaki Poszgay-Nyers kliği, eski parti üyelerinin MSP'ye başvuru süresini yıl sonuna dek uzattıklarını ilan etti. Bir yandan da, Sosyalist Enternasyonal'a başvuru hazırlığını sürdürüyorlar.

Parti içi kavga şiddetleniyor

Son haftalar içinde iki ilginç gelişme oldu. Önce SBKP Moskova parti sekreteri Lev Zaykof, bir gün sonra da Leningrad parti sekreteri görevinden alındı.

Leningrad parti örgütünün yeni sekreteri Boris Gidaspof, ilk konuşmasında Sovyet ekonomisinde yapılmakta olan "reformlara" ve Gorbaçof yandaşlarının başını çektiği Halk Cephesi örgütlerine şiddetle karşı çıktı. Gidaspof *Sovietskaya Rossiya*'ya verdiği demecin bir yerinde şöyle dedi:

"Aralarında parti liderliğinin tepe noktalarındakiler de dahil olmak üzere birçok komünist, sosyalist ideallerin sulandırılmasını ve halkın 'halk kapitalizmi', sınırsız demokrasi ve partisiz *glasnost* gibi tatlı masallarla uyutulmasını kenardan seyrediyor..."

Gorbaçof'çuların kendilerini güçlü gördükleri Leningrad'dan böyle bir sesin yükselmiş olması, SBKP içinde yoğun bir parti-içi kavga sürdüğünün anlatımıdır.

Öte yandan, SBKP MK'sının 10 Aralık'ta yaptığı toplantıda Gorbaçof'a yoğun eleştiri geldi. Gorbaçof eleştirileri, MK üyelerini istifayla ve Doğu Avrupa ülkelerinde KP'lerin "başına gelenlerle" tehdit ederek yanıtladı.

Sovyetler'de sosyalizme sahip çıkıp sesini yükseltenlerin sayısı artıyor

Sovyetler'de aydınların en nefret ettikleri adam

The Independent gazetesi, Sovyetler Birliği'nde Gorbaçof ve *perestroyka* yanlısı reformistlerin en nefret ettikleri adamın Yegor Ligaçof değil de, Moskova 1 no'lu Saat Fabrikası'nın yöneticisi ve Kongre delegesi olan Aleksandır Sergeyeviç Samsonof olduğunu yazıyor. (*The Independent*, 3 Kasım 1989)

Gazeteye göre, Samsonof'un reformistlerce hiç sevilmemesinin belli başlı nedenleri şunlarmış:

Samsonof, Kongre'de Saharof gibilerine bodoslamadan saldırıyormuş. Ağzı kalabalık delegelerin "tezgahbaşında yeniden eğitilmeleri" gerektiğini söylüyormuş. Dahası, Samsonof, şu görüşü savunuyormuş:

"Aydınlar (yasama organında-*İ.G.*) azınlıkta olmalılar. Çapraşık yasalarda yardımcı olabilirler, ama yasalar işçiler tarafından (işçilerden oluşan bir yasama organınca - *İ.G.*) kabul edilmelidir."

Bu kişi, "disiplinin devletimizin tarihinde en alt düzeye indiği bir dönemde yaşıyoruz" diyerek *perestroyka*'ya dil uzatıyormuş ve dobra dobra şöyle diyormuş:

"Herkes ekonomik sistemimizi değiştirmekten söz edip duruyor. Ama nedense, sahip olduğumuz sistem içinde üretimi artırmaktan kimse söz etmiyor."

Samsonof'un düşüncelerinin Gorbaçof'un teknokratlarında ve ılık aydınlarında nefret uyandırması hem doğaldır, hem de iyi bir gelişmedir. Sovyetler'in Gorbaçof'a "dur" diyecek böyle liderlere gereksinimi var.

Böyle insanların sayıları giderek çoğalıyor ve bunlar örgütleniyorlar. Baltık cumhuriyetlerinde ve Moldavya'da Interfront örgütleri, Leningrad'da Birleşik İşçi Cephesi (BİC) adlı örgüt, buna örnektir.

BİC'in ekim ayında Moskova'da düzenlediği korsan gösteriye 300 fabrikanın işçileri katıldı. Gösterici işçiler, "Sovyet organlarına delegeler fabrikalardan seçilsin", "dejenere burjuvalar Sovyet'lerden atılsın" yazılı pankartlar taşıdılar. (*The Independent*, 24 Ekim 1989) BİC, seçim sisteminin değiştirilmesini ve Sovyet delegelerinin üçte ikisinin iş kollektiflerinden gelmesini, fiyatların dondurulmasını, kooperatiflerin (kollektif çiftlik değil-*İ.G.*) yasaklanmasını istiyor.

Perestroyka= grev yasağı

Yüce Sovyet 3 Ekim günü yaptığı toplantıda, hükümetin, ekonominin düzgün işlemesi için gerekli endüstrilerde bütün grevleri yasaklama önerisini kabul etti. Ancak bu karar büyük bir tepki topladı. 9 Ekim'de bir kez daha toplanan Yüce Sovyet, bu kez işçilerin grev hakkını kabul etti, ama "kilit endüstrilerde" grevi yasakladı. Sözü edilen endüstriler, ulaşım, akaryakıt üretimi, enerji ve savunma endüstrileri ve "üretimin durmasının ciddi ve tehlikeli sonuçlar yaratacağı" endüstriler oluyor.

Grev yasasının 12'ye karşı 373 oyla kabul edilmiş olması, Yüce Sovyet'in işçi sınıfına beslediği duyguların niteliği hakkında biraz fikir veriyor. İşçi devletinde işçinin grev yapmasının yasayla yasaklanması da, Gorbaçof yönetiminin niteliğini biraz daha ortaya koyuyor.

Sovyet işçi sınıfı Gorbaçof'un perestroyka'*sına karşı çıkıyor, fabrikaların, toprağın, hayatın egemeni kendisi olmak istiyor.*

"Biz, Marks'ın gösterdiği yoldan gidiyoruz..."

Küba Komünist Partisi genel sekreteri Fidel Kastro, sosyalist ülkelerde meydana gelen en son değişikliklerle ilgili olarak, bir konuşmada şunları söyledi:

"Öteki sosyalist ülkelerde üzücü, çok üzücü gelişmelere tanık oluyoruz. Gördüklerimiz karşısında şaşkınlığa düşüyoruz. Ne inanılmaz şeyler...

"Birçok sosyalist ülkedeki bu olguların planlarımız, programımız ve ekonomimiz üzerinde ne gibi sonuçları, ne gibi doğrudan etkileri olacağını bilmiyoruz... Eğer sosyalist ülkeler sorunlarını çözmezlerse, bu gidişle, çok ciddi sorunlarla yüzyüze kalabiliriz."

"Marks bize, tarih-öncesinden çıkmanın yolunun insanın insan tarafından sömürüsüne son vermek olduğunu gösterdi. Biz tarihe (tarih dönemine-*İ.G.*) girdik. Eğer başkaları tarih-öncesine geri dönmek istiyorlarsa, bu onların sorunudur." (*The Financial Times*, 10 Kasım 1989)

Yunanıstan'da komünistler seçimlerde yenildi

Ulusal uzlaşma KKE'yi zayıflattı

Yunanistan genel seçimlerinin ardından, PASOK, Yeni Demokrasi *Partisi (YDP)* ve (Yunanistan Komünist Partisi'nin (KKE) öncülüğünü yaptığı) Sol İttifak arasında "ulusal birlik hükümeti" kuruldu. KKE, burjuva hükümete 4 bakan verdi. KKE, seçimlerden önce de YDP ile kısa süreli bir hükümet kurmuştu.

KKE, ilk hükümete katılışı sırasında, "ulusal uzlaşma" girişiminde ne kadar samimi olduğunu gösterdi. Örneğin, Yunanistan iç savaşı dönemiyle ilgili olarak, komünistler hakkında düzenlenmiş ve devlet arşivlerinde saklı duran tonlarca belge, *KKE'nin ısrarlarıyla* yakılarak yokedildi.

Partinin gençlik örgütü KNE bu sağ çizgiye başkaldırdı. KKE yönetimi, bu haklı başkaldırıyı KNE'yi tasfiye ederek yanıtladı. Ama, görülen o ki, KKE'yi destekleyenler de partinin "ulusal uzlaşma" çizgisine karşı çıktılar. Son seçimlerde, Sol İttifak'ın oy oranı %13'ten %11'in altına düştü. Seçimlerin tek mağlubu, ulusal uzlaşmanın mimarı olan KKE oldu.

KKE tabanı parti yönetiminin sağ çizgisine karşı öfke içindedir. Bunun son yansıması, KKE'nin 9 MK üyesinin görevlerinden istifa etmesidir.

Sovyet işçi sınıfı, *perestroyka*'ya karşı doğru yolu arıyor

"Fabrikaların, hayatın egemeni biz olmalıyız"

Grevleri yasaklayan yasanın kabulünün hemen ardından Donbass'ta, Kuzbass'ta ve Peçora havzasında grev yasaklarına karşı başlatılan grevler, işçi sınıfının Gorbaçof yönetimine ve *perestroyka*'sına ilişkin duygularını sergiledi.

Kuzeybatı Sibirya'da ekim ve kasım ayları içinde birbiri ardısıra uzunlu kısalı grevler yapan Vorkuta maden işçileri, yalnızca grev yasasının iptalini istemekle kalmadılar, siyasal isteklerde de bulundular. Grev dalgası haftalarca sürdü, hâlâ da çeşitli grev haberleri geliyor.

Bu arada, Sibirya'da Kuzbass havzasının Kemerovo kentinde maden işçileri, Sovyet Sendikalar Merkez Konseyi'ne (AUCCTU) bağlı Maden İşçileri Sendikası'ndan bağımsız yeni bir sendika kurdular.

Kuzbass İşçileri Sendikası (KİS) adındaki yeni sendikanın yöneticileri, Maden İşçileri Sendikası'nı, devlet erkinin bir organı haline gelmekle, işçilerin çıkarlarını savunmamakla, vb. suçladılar. Amacını, halk temsilcileri sovyetleri aracılığıyla yürütülecek gerçek bir halk erki kurulması olarak belirten yeni sendika, ilk olarak, Gorbaçof yönetiminin grevleri yasaklayıp sınırlamayı öngören grev yasasına karşı çıktı. (*The Observer*, 10 Eylül 1989)

KIS'in programında şu görüşe yer veriliyor:

"Tek partinin uzun süreli varlığı toplumumuza büyük zarar verdi. Tekel, durgunluk anlaınına geliyor. Biz, sosyalizme sadık ama işçilerin çıkarlarını savunan başka bir partiyi memnunlukla karşılayacağız."

Batı Sibirya Metal İşletmeleri'nde çalışan Leonid Dudaryef adlı bir işçi ise, suskunluğuyla bile Gorbaçof'a korku salan Sovyet işçi sınıfının düşüncelerini şöyle yansıtıyor:

"Teorik olarak herşey halkın mülkiyetindedir. Bununla birlikte, denetimsiz bir aygıt herşeye karar veriyor. Buna tek yanıt, kendimizi fabrikaların ve toprağın gerçek egemeni yapmamızdır."

Görüldüğü gibi, Sovyet işçi sınıfının çeşitli kesimleri, Gorbaçof çizgisine karşı yer yer doğruya çok yakın yanıtlar getirmektedir.

Romanya hâlâ solda seyrediyor

Romanya Komünist Partisi'nin (RKP) 14.Kongresi kasım ayı içinde yapıldı. 3,8 milyon üyeli (nüfusun %15'i) RKP'nin kongresine 3308 delege katıldı.

Kongrede, parti genel sekreteri ve devlet başkanı Nikolay Çavuşesku, çeşitli sosyalist ülkelerdeki değişikliklere karşı çıktı, "kapitalizmin reddinin, adil bir toplum yaratılabilmesi için başta gelen koşul olduğunu" söyledi.

RKP kongresi, genel sekreterliğe oybirliğiyle Çavuşesku'yu getirdi. Romanya, bugün emperyalist ülkelere olan dış borcunu faizleriyle birlikte ödemiş tek ülkedir.

Polonya partisi kendini feshediyor

Polonya usulü perestroyka

Ekim ayında aldığı ad değiştirme kararının mürekkebi kurumadan, kasım ayında bir daha toplanan Polonya Birleşik İşçi Partisi MK Plenumu, bir önceki toplantıda alınan ad, program, tüzük değiştirme kararını değiştirdi. Yeni karara göre, PBİP, ocak ayındaki kongrede kendini feshedecek ve yerine, Batı Avrupa'nın sosyal demokrat gelenekleri doğrultusunda yeni bir parti kurulacak.

Öte yandan, Polonya'da uzunca bir süredir gelişen anti-komünizm, koalisyon hükümetinin kurulmasıyla birlikte, histeriye dönüştü. Bütün cadde, sokak ve meydanlardan, binalardan adlar siliniyor, heykeller, büstler, tablolar indiriliyor, ardiyelere yerleştiriliyor. Şimdiye dek yerinden indirilen büst ve heykeller arasında, Marks, Engels, Lenin, Stalin, Mao, Kastro gibi liderlerin, Polonyalı devrimci kahramanların, Nazım'ın şiirlerinden tanıdığımız Paul Robeson adlı Amerikalı siyah şarkıcı gibi sanatçıların büst ve heykelleri var. Son olarak, Bolşevik devriminin kahramanlarından, Polonyalı Djerjinski'nin heykeli parçalanarak kaldırıldı.

Bu son gelişmeler üzücüdür ama aynı zamanda öğreticidir

Sosyalist ülkelerdeki gelişmelerde son aylarda ön sırayı Demokratik Almanya ve Çekoslovakya aldı.

Çekoslovakya'da, muhalefet örgütlerinin yığınsal gösterileri sürerken, komünist partisi (ÇKP) ile muhalefet arasında yapılan görüşmeler sonuçlandı. Devlet başkanı Güstav Hüsak görevinden istifa etti. Partinin yönetici rolüne ilişkin anayasa maddesi kaldırıldı (bu kendi başına kötü birşey değildir), yakın gelecekte genel seçimlere gidilmesi kararlaştırıldı. Komünistlerin azınlıkta olduğu bir hükümet kuruldu. Bu arada, geçenlerde görevinden istifa eden parti genel sekreteri Miloş Yakeş ve Prag parti sekreteri Miroslav Stepan, politbüro tarafından partiden çıkarıldılar.

Parti geri çekilir muhalefet yeni mevziler kazanırken, tanınmış rejim muhalifi ve Sivil Forum örgütünün lideri, tiyatro yazarı Vaclav Havel, devlet başkanlığına aday olduğunu açıkladı. Bunun hemen ardından, 1968 Çekoslovakya olayları sırasında partinin genel sekreteri olan, Havel muhalefetinin çok daha solunda duran, eski Skoda işçisi Aleksandr Dubçek, devlet başkanlığına kendisinin de aday olabileceğini açıkladı. İşçilerce desteklenen Dubçek'in seçilmesi durumunda, öteki muhalefet gurubunun hesaplarını bozacak sürpriz gelişmeler olabilir.

Demokratik Almanya'da ise, oportünizm tarafından çürütülüp zayıflatılan Almanya Sosyalist Birlik Partisi, çöküşe gidiyor. Bir saray darbesiyle Honecker yönetimini deviren Egon Krenz de, onun açtığı yoldan ilerleyen daha sağ bir ekip tarafından devrildi. En üst yöneticilerin istifası ya da (Honecker ekibinin başına geldiği gibi) partiden çıkarılmasıyla yönetimsiz kalan partiyi, eski istihbarat şefi Markus Wolf'un liderlik ettiği bir özel komite olağanüstü kongreye götürdü.

Bu arada, eski yöneticiler tutuklandılar, haklarında görevlerini kötüye kullandıkları, kendilerini bu yoldan zengin ettikleri gerekçesiyle adli soruşturma açıldı.

8 Aralık günü, yangından mal kaçırır gibi toplanan parti olağanüstü kongresi, tüzüğü değiştirdi. Merkez komitesini ve ona bağlı organları kaldırdı. Parti başkanlığına *perestroyka*'yı savunmasıyla tanınan Gregor Gysi'yi getirdi. 100 kişilik bir yürütme kurulu oluşturdu. Honecker ekibinin partiden çıkarılmalarını onayladı. Parti adının eskiden olduğu gibi KPD olmasını isteyen komünistlerin azınlıkta kaldığı ASBP kongresi, *İşçinin Gazetesi* baskıdayken, özel bir oturum yapmakta, partinin feshedilmesi, adının ve programının "demokratik sosyalist" doğrultuda değiştirilmesi, vb. konuları karara bağlamaktaydı.

ASBP'nin bu duruma gelmesinde Batı ve Doğu istihbarat örgütlerinin de rolü oldu, ama asıl darbeyi, aktif yığın demokrasisinin gereklerini yerine getirmemekte yıllar boyu ısrar eden oportünizm vurdu.

Türkiyeli devrimciler, bu gelişmelerden ders çıkarıyor, sosyalizmde aktif yığın demokrasisinin kaçınılmazlığını bir kez daha vurguluyorlar.

Çevrenin korunmasına işyerinden başlayalım

Kıyılardan önce işçilere kıyılıyor

Geçtiğimiz ay, Aliağa'da büyük bir protesto gösterisi yapıldı. Binlerce insan, Aliağa ile Foça arasında bir termik santral inşa edilmesi kararını protesto ettiler. "Yurttaş isek söz hakkımız: hayır" gibi sloganlar haykırıldı. Bu arada, mitingde konuşma yapan İzmir belediye başkanı, çevre sorunlarını "en güzel kıyılarımızın yok edilmesi" olarak ele aldı.

Çevre sorunları, ülkemizde giderek ağırlaşan dev bir sorun yumağıdır. Çevre sorunlarına karşı yığınsal-militan mücadelenin yükseltilmesi çok önem taşır. Beş bin göstericinin bu amaçla eyleme çıkması da olumludur. Ancak sorunun yalnızca "güzel kıyıların yok edilmesi" olarak tanıtılması, olsa olsa turistik tesis sahibi burjuvalarla, "mavi yolculuk" meraklısı küçük burjuva "entellerin" yaklaşımı olabilir. Bu, sorunun özünü gözlerden saklamak demektir.

"En güzel kıyıların yok edilmesi" dediğimiz durum, çevre kirliliği olgusunun, artık tekil burjuvaları bile rahatsız edecek kadar ilerlediği bir evreyi anlatır. Oysa, çevre kirliliği, yalnızca doğal çevreyi değil, en başta işçi ve emekçi yığınların sağlığını, *yaşamını* tehdit ediyor. Çevre sorunları, kapitalizmin kâr güdüsünden, üretim anarşisinden, eşitsiz gelişmesinden büyüyen sorunlardır. Ana kaynağı, kapitalizmin işçi sınıfını ve emekçi halkı kötü koşullarda çalıştırması ve yaşatmasıdır. Sorun, en başta işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşulları sorunudur. Mücadeleyi bununla bağlamak gerekir.

İşçiler, bu alanda da mücadelenin başına geçmeli ve öfkeyle sokağa çıkan yığınları, sorunun ana kaynağını ortadan kaldırmaya yöneltmelidirler. Bu mücadelede sendikalara, işçi sağlığıyla ilgili kuruluşlara büyük görev düşüyor. İşyerlerinde gaz, sıvı, ya da katı atıkların çalışma ve yaşam koşullarına etkisi araştırılmalı, *işyerleri çevre sorunlarına karşı mücadelenin odağı yapılmalıdır.* Konu, toplu sözleşmelerin gündeminden hiç indirilmemeli, işçiler bu alanda daha çok bilgilendirilmelidir.

Yağcılar, çevre sorunlarını sınıflarüstü göstermek için istedikleri kadar çabalasınlar, boşunadır. Çevre sorunları, işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın iş ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi mücadelesiyle, bu sorunların kalıcı çözümü ise, kapitalizmin ortadan kaldırılmasıyla doğrudan bağlıdır. Yaşam bunun binlerce kanıtıyla doludur.

Son zamanlarda "çevreci" gurupların içinde çelişkilerin azmış olması da bu yönde bir kanıttır. İçtenlikle "yeşil" olanlar, çevre kirliliğine vb. karşı gerçek bir mücadele vermek isteyenler, karşılarında kapitalizmin en temel işleyişlerini buluyorlar. Bunlar, sorunun derinine indikçe, düzenle bağını görüyor, sınıf mücadelesine yöneliyorlar. Tabii o zamanda, "yeşil" hedefleri buhar boşaltmak için kullanan liberal burjuva sahte yeşillerle çatışıyorlar. Yaşamın kendisi gösteriyor ki, gerçek yeşilin yeri işçi sınıfının saflarıdır.

İŞÇİNİN GAZETESİ

15 günlük gazete — Sahibi: Dr. Necati [illegible] — Sorumlu Yazı İşleri Müdürü [illegible] Koçak — Yazışma Adresi: Piyerloti Caddesi 17/4-B Çemberlitaş-İstanbul Tel. 516 84 64 P.K. 644 Sirkeci-İstanbul — Fiyatı: 1.000.- TL. — Yıllık Abone Bedeli Türkiye: 20.000.- TL Avrupa: 15 Sterlin, 45 DM 150 Frank Amerika: 30 Dolar Havalelerin gönderileceği hesap: Şeref Sayman, Yapı ve Kredi Bankası, İstanbul-Çemberlitaş Şubesi, 041519-0 nolu hesap — Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme ya da kısaltma hakkı gazetemize aittir. Hiçbir yazı geri verilemez. — Baskı: Egemen Ofset, Güven Sanayi Sitesi Çarşısı B Blok, Topkapı-İstanbul

Sendikal demokrasi, pişip düşmesi beklenecek armut değildir

Sendikal demokrasi böyle kazanılır

Tekgıda-İş işçileri, sınıfsal sezgileriyle doğruları yakalayarak, sendikal demokrasi için kıyasıya bir mücadele veriyorlar. Bu arada da, ikircimsiz dövüşen, zıpkın gibi liderler yaratıyorlar.

Tekgıda-Iş Sendikası, Adana bölgesinin en büyük ve en hareketli sendikalarından birisi. Gıda işçilerinin şu an en büyük ve acil sorunu sendika yöneticileri. Özellikle 4 no'lu şube ile Adana merkez bölge başkanlığı, işçilerin içlerinde kanayan bir yara gibi.

Adana bölgesinde Tekgıda-İş'in 8 bin üyesi, Adana bölgesine bağlı 11 şubesi var. En büyük şubesi, 1400 işçinin çalıştığı Tekel sigara fabrikasında örgütlü olan 1 no'lu şube. İkincisi 4 no'lu şube. Bu da, 1150 işçinin çalıştığı Tekel yaprak bakımevinde örgütlü. Adana bölgesine Mersin ve Gaziantep'teki şubeler de bağlı.

Adana bölge merkez yönetiminin şu an başkanı olan Erhan Çiftalöz, 25 Kasım 1979'dan beri başkanlık yapıyor. 4 no'lu şubenin başkanı da, onun hanımı Reha Çiftalöz'dür. O da 8 yıldan beri başkan. Bölge merkezinin garantisi bu şubede. En çok delege bu fabrikadan çıkıyor. Kendileri de yönetime o fabrikadan gelmişler.

İşçiler bu yönetime çok büyük tepki duyuyorlar. Kendiliğinden örgütlendiler ve son delege seçimlerinde muhalefet olarak yönetimin karşısına çıktılar.

Bu son seçimleri en ince ayrıntılarına kadar anlatmak, işçilerin sesini duyurmak istiyoruz.

30 Ekim 1988'de 4 no'lu şubenin delege seçimleri başladı. Seçim demokratik bir biçimde yapılmadı. Yönetimdekiler, çarşaf liste hazırlayıp, 82 delegenin adını yazıp işçilere sundular. Kendi istediğinizi de yan tarafa yazabilirsiniz dediler! Muhalefet, yapılan oyunun son anda farkına vardı ve kendi listesini ayrıca hazırlayıp matbaada bastırdı.

Yapılan delege seçiminde 635 oy muhalefete, 280 küsur oy da yönetime çıktı. Olay noter huzurunda tespit edildi. Seçim düpedüz kazanıldığı halde, bölge merkezi, kendi denetimlerinde hazırlanmadığı için vb. vb nedenlerle muhalefetin listesini kabul etmedi ve seçimi iptal etti.

Muhalefet genel merkeze durumu bildirdi. Genel merkez kendilerinden, biri Hüseyin Karakoç olmak üzere iki kişinin gözetiminde seçimin yeniden yapılmasını kabul etti ve iki ay içinde yapılsın dedi.

27 Ocak 1989'da seçim yenilendi. Seçime yine çarşaf listeyle gidildi. Yalnız liste ikiye bölünerek, pembe tarafa yönetimin aday gösterdiği 82 delegenin, yeşil tarafa da muhalefetin 82 delegesinin adı yazıldı. Genel merkezin gözetiminde yapılan seçim sonucunda muhalefet 655, yönetim 280 oy aldı. Başkan Erhan Çiftalöz de dahil olmak üzere herkes listeyi imzaladı.

Seçim cumartesi günü fabrikada oldu. Pazartesi günü Erhan Çiftalöz kendilerinin daha önce iptal edilen delege seçiminde çıkardıkları listeyi ilçe seçim kuruluna onaylattı. Mahkeme 4 no'lu şubenin genel kurulunun yapılması için karar aldı. Şubenin genel kurulu şubatta yapıldı ve daha önce kaybeden listedeki delegelerle yönetim seçildi. Reha Çiftalöz yine başkan oldu.

Olanlar, bu kadar da değil. Bölge merkezi, delege seçimlerini muhalefetin kazandığını anladığı an, diğer şubelerin başkanlarını toplantıya çağırmış. Onların muhalefetin kazandığından daha haberleri yok. "Birliği" bozan davranışlar olmasın, sözünden dönen çıkmasın diye bütün başkanlara 5 milyonluk açık senet imzalatılmış. İşçiler bunu duyunca, şube başkanlarının imzaladığı senedi geri alıyorlar.

Bunun yanısıra, 4 no'lu şubenin seçimlerinde hakkı olmadığı halde bölge başkanı bile gidip oy kullandı. Oy kullanmaya, başka yerlerden adamlar getirdiler. Bununla da yetinmeyip, muhalefetten adam dövdürmeye, bazı sol kalıntılarını da kullanarak muhalefetteki demokrat, ilerici kadroları susturmaya kalkıştılar.

4 no'lu şubenin genel kurulundan sonra muhalefet, 655 işçinin imzasını toplayarak Tekgıda-İş'in genel merkezine iletti. Bundan sonra da iki otobüs işçiyle İstanbul'a, genel merkeze gidildi. İşçinin bu kadar sıkıştırması, işin ucunu bırakmaması, genel merkezi de ürküttü ve genel merkez harekete geçti.

Bir fabrikaya, bir de Adana bölge başkanlığına bizzat Orhan Balta'nın ve genel sekreterin imzalarını taşıyan birer resmi yazı iletildi. Fabrika müdürlüğüne, "4 no'lu şubenin yönetimine seçilenler genel merkezimizce tanınmıyor sizin de sendikal muhatap almamanızı önemle rica ederiz" dendi. Bölge başkanlığına da, artık 4 no'lu şube yönetiminin tanınmadığı, yöneticilerine aylıklarının ödenmeyeceği, para yardımı yapılmayacağı, her türlü resmi ilişkinin kesileceği bildirildi.

Genel merkez 4 no'lu şubeyi hukuken kapatamıyor. Bunun yerine müteşebbis heyet atadı ve 7 no'lu şubeyi açtı. Bütün mal varlığıyla ve üyeleriyle birlikte 4 no'lu şubenin 7 no'lu şubeye devredilmesini istedi. Bunu da hem işverene, hem bölge başkanlığına bildirdi. 7 no'lu şubenin yönetimine muhalefetten işçileri atadı.

Muhalefet, tüm işçilerle birlikte, 4 no'lu şubeden yönetimi çıkartıp 7 no'lu şube olarak oraya yerleşti. İşçiler tabelayı indirip, yazıyla 7 no'lu şube diye yazdılar. 100-150 işçi 15-20 gün sürekli sendikada bulundular. Bunun üzerine bölge yöneticisi, mahkemeden genel merkeze karşı karar çıkartarak, 7 no'lu şubeye tebdir koydurdu. İşçileri icra yoluyla çıkarttı, eski başkanı yeniden oturttu. Bütün yaptıkları yetmiyormuş gibi, 7 no'lu şubeyi açtığı için genel merkezi mahkemeye verdi. Şu an mahkeme devam ediyor. Muhalefet de Adana bölge başkanlığını mahkemeye verdi, ama mahkeme red kararı aldı.

Son durum kısaca şöyle: 4 no'lu şubenin yönetimindeki bazı arkadaşlar muhalefetten yana tavır alıp istifa etmeye başladılar. Fabrikada da işveren muhalefeti ciddiye almak zorunda kalıyor. 7 no'lu şube masasını işyerine taşıyarak orada çalışmalarına devam ediyor.

Tekgıda-İş işçileri, sınıfsal sezgileriyle doğruları yakalayarak kıyasıya bir mücadele veriyorlar. Bu arada da, ikircimsiz dövüşen, zıpkın gibi liderler yaratıyorlar. Bu liderler öncülüğünde, sendika şubelerini çatır çatır ellerine geçirirken, bir yandan da sendikal mücadelenin tek başına yetersizliğini görüyorlar.

Bazı çevreler sendikal demokrasiyi pişip ağıza düşecek armut gibi gösteriyorlar. Düşmeyince de yeni sendika arayışına giriyorlar. Oysa sendikal demokrasi işte böyle dişle tırnakla kazanılan bir işleyiştir. İşte örneği.

Ş.Birdal, A.Gezmiş, Adana

Sendikal birlik konusunu kendi entrikalarına araç edenler var

Birliğin ticareti değil kendisi gerek

Otomobil-İş'in devrimci, militan üyeleri! Yeni sosyal demokratların entrikalarını bozun. Sendikanızı da alın, Türk-İş'e KATILIN! Türk Metal'in tabanındaki devrimci, militan işçilerin mücadelesini güçlendirin! İşkolunda sendikal birliğin yolu buradan geçiyor.

Yaşam tüm işçilerin Türk-İş'te birliğini dayattıkça, sendikal birliğin düşmanları "sendikal birlik yolunda"(!) yeni kaytarma yöntemleri icat ediyorlar. Bağımsız Otomobil-İş sendikasında yeni sosyal demokratların izlediği yol bu tutumun en son örneğidir.

Otomobil-Iş'in sosyal demokrat-yeni sosyal demokrat karması yönetimi, üç yıl önceki genel kurulda Türk-İş'te sendikal birlik doğrultusunda alınan kararı, tabanın bütün istemlerine karşın uygulamamakta direndi. Sendika-içi demokrasiyi çiğnedi. Ama, önce sınayıp sonra öğreten bir öğretmen olan yaşam, bunu cezalandırmakta gecikmedi. Otomobil-İş'in üye sayısı 30-40 binlere kadar düştü. Işçiler Türk-İş'e (Türk Metal'e) gittiler.

Bu durum karşısında, yeni sosyal demokrat klik, tabanın birlik istemini karşılıyormuş izlenimini veren, ama özünde Türk-İş'te birliği belirsiz bir tarihe erteleyen yeni bir taktik uygulamaya girişti. Celal Özdoğan, (eski genel sekreter, yeni genel başkan), Ekim 1989 tarihli *Otomobil-İş* dergisinde yayınlanan yazısında, bu değindiğimiz taktiğin anahatlarını şöyle anlattı:

"Sermayenin böl-yönet politikasını artık açığa çıkarmanın zamanı gelmiştir. Bu anlamda işkolumuzda birliğin sağlanmasına yönelik sendikamızın Çelik-İş ve Özdemir-İş ile birliğini oluşturması kaçınılmazdır. İşçi sınıfımızın birlik istemlerine kulak verme zamanı gelmiştir. Bu yolda özveride bulunmak bir görev olarak önümüzde duruyor."

Sermayenin böl-yönet politikasını açığa çıkarmanın, hele işçi sınıfının birlik istemine kulak vermenin zamanı *artık (!)* gelmişmiş. Şimdiye dek böl-yönet politikasını açığa çıkarmadıklarını, işçilerin sesini dikkate almadıklarını açıkça söylüyorlar, ama "artık"(!) dinleyeceklermiş!

Böyle kalsa neyse, özürleri kabahatlarından daha büyük! İşkolunda sendikal birlik diye Otomobil-İş'in militan işçisine dayattıkları şey, bağımsız Çelik-İş ve Hak-İş üyesi Özdemir-İş'le "birlik"tir. Bunun yanısıra, Türk-İş'e katılmak için koşul getiriyor, Türk-İş tüzüğünün belki de tek doğru maddesi olan "her işkolunda tek sendika" maddesinin kaldırılmasını ya da askıya alınmasını istiyorlar. Bu birlik yanlısı olmak değil, ticaretini yapmaktır.

Yeni sosyal demokratlar, bu anlayışı geçenlerde yapılan genel kurulda da savundular. Türk-İş'te birliğe karşı çıkarak yanlış konumda yer alan "muhalefet" karşısında, birliği savunuyor konumda görünmeleri sayesinde paçayı kurtardılar, yönetime kapağı attılar. Ama işçilerin sendikal birlik istemini kendi entrikalarına araç eden tutumları değişmedi. Türk-İş'te birliğe hâlâ niyetleri yok

Otomobil-İş'in başındaki yeni sosyal demokrat yönetim şimdi Çelik-İş ve Özdemir-İş'le "birleşme" toplantıları yapıyor. Ama niyeti, Çelik-İş'le, Özdemir-İş'le birleşip Türk-İş'e katılmak değildir. (Zaten Özdemir-İş başkanı, "Türk-İş bünyesinde birleşme olursa biz bu birleşmede yokuz" diyor.) Bunların derdi, Türk-İş karşısında "pazarlık gücü"nü artırmak, Türk-Metal'e (ve Türk-İş'e) karşı, daha güçlü bir hasım olabilmektir.

Bu tutum işçilerin istemini yansıtmıyor, sınıf mücadelesinin çıkarlarına terstir.

Otomobil-İş'in militan işçileri, doğrudan *Türk-İş'te sendikal birlik* istiyorlar. Son genel kurulda yapılan oylama da bunu anlattı. Çelik-İş'in tabanı ise, son büyük grevde Türk-İş'te sendikal birliğin ne denli önemli olduğunu kavganın içinde, yaşayarak öğrendi. Onlar da Türk-İş'te birlik istiyorlar. İşçiler, sendika yöneticilerine, "Türk-İş'e *katılın*" diyorlar. Kayıtsız, koşulsuz, Türk-İş'e KATILIN!

"Türk Metal'in yönetiminde gericilerin, faşistlerin bulunması" sınıf sendikacısı için ciddi bir gerekçe değildir. Tersine, Türk Metal'i gericilerden temizlemek üzere zaten başlamış olan bir süreci daha da hızlandırmanın yolu, militan, devrimci işçilerin Türk Metal'e akmasıdır. Yeni sosyal demokratlar, bırakın üç beş faşisti, burjuvaziye meydan okuyan işçi sınıfının, kendi sendikasını adam edecek gücüne de inanmıyorlar. İşçileri de kendileri gibi sanıyorlar.

Türk-İş tüzüğünün "aynı işkolunda tek sendika olacağı" maddesi, doğru bir maddedir. Sınıf sendikacılığının temel ilkelerinden biridir. Onun değil, asıl koltuklarını koruma derdindeki sendikacıların kafasının değişmesi gerekiyor.

Otomobil-İş'in devrimci, militan üyeleri! Yeni sosyal demokratların entrikalarını bozun, sendikanızı da alın, Türk-İş'e KATILIN! Türk Metal'in tabanındaki devrimci, militan işçilerin mücadelesini güçlendirin! İşkolundaki sendikal birliğin yolu buradan geçiyor.

OKUYUCU MEKTUBU

Otomobil-İş dergisi, sendika kongresinde yapılan bazı konuşmaları özetlemedi, hadım etti.

Acaba neden?

Değerli arkadaşlar,
Otomobil-İş kongresinde konukların yaptığı konuşmalardan bir tanesi özellikle ilgimi çekmişti. İşçi Sağlığı Derneği (İSD) yöneticisi Dr. Nejat Yazıcıoğlu'nun, ilgiyle dinlenen konuşmasında yaşamın gerçeklerini bir kez daha hatırlatmaya yönelik görüşler vardı.

Otomobil-İş dergisinin kasım sayısında konukların konuşmalarına geniş yer ayrılmış. Çeşitli konuşmacılara, hatta sağcılara paragraflar dolusu yer verirken, Dr.Nejat Yazıcıoğlu'nun konuşmasını kuşa çevirmişler. Sanki bu arkadaş, yalnızca başarı dilemiş, işçilerin milli gelirden aldıkları payın azalmasından yakınmış ve en sonunda da soyut sendikal birlik sözleri etmiş. Bu "özetleme" konuşmanın özünü sıyırıp atan, adaletsiz bir "özetleme" olmuş. Bu tutumun, yeni sosya[l] demokrasiye çok yakıştığını v[e] raslantı olmadığını söylemede[n] geçemeyeceğim.

Yazıcıoğlu'nun kısa konuşmasında, işçi hareketi açısından çok önemli fikirler vardı. Örneğin Yazıcıoğlu, işçi sınıfının, burjuva, parlamenter çözüm hayallerine kapılmadığını söyledi. Demokrasi için mücadele, işçi sınıfının sosyal devrim mücadelesine bağımlı olmazsa burjuvazinin bataklıklarında, tuzaklarında boğulur kalır dedi. Bunlar Otomobil-İş yönetiminin *elbette* hoşuna gitmez.

Dr.Yazıcıoğlu, sosyalist ülkelerdeki gelişmelere de değindi. İşçi sınıfının bu ülkelerde bugün karşılaştığı sorunların geçici olduğunu, eninde sonunda sosyalist demokrasiyi inşa edeceğini vurguladı.

Emperyalizmin varlığı sürdükçe kalıcı barışın hayal olduğunu belirten konuşmacı, devrimci mücadeleyi erteleye[n] barışçı, parlamentarist, yeşilci hayallere kapılan bir sınıfı yenilgiden başka bekleyen yoktur dedi.

Sonra, Yazıcıoğlu, konuşmasının sonlarında, sendikal birliğe ilişkin somut görüşler getirdi. Türk-İş'te birliğin, Türk Metal'de birliği[n] önemini vurguladı. Buna kuşkulu bakılmasının yersiz olduğunu söyledi. "Sarı sendika yok, sarı sendikacı var" dedi. Düzene meydan okuyan işçi sınıfının, içindek[i] birkaç haini de haydi haydi yönetimden uzaklaştıracağın[ı] hatırlattı.

Kısacası, *Otomobil-İş* yönetiminin konuşmadan neden bu kadar ürktüğünü anlamak basittir. Konuşma, Yağcıların yeni sosyal demokrasisinin "ulusal uzlaşmacı"lıklarına hiç uymuyordu. Bu nedenle de, konuşmayı özetlemek adına hadım ettiler.

Son olarak, Otomobil-İş tabanındaki işçi arkadaşlar[a] şunu söylemek istiyorum: T[ürk] Metal'deki üç buçuk gerici faşisti temizlemeye yardımc[ı] olmak ve dev gücümüzü da[ha] da büyütmek için haydi Tü[rk-] İş'e! Haydi Türk Metal'e!

İlyas [illegible]